

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület díjai ingyen kapják.
 Nem tagoknak előfizetési díj:
 Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
 VIII. 61-ét st. sz. szám.
 Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

Figyelmeztetés t. Tagjainkhoz!

A „Köztelek” f. évi első számához egy posta-utalvány lap volt mellékelve, a tagdíj — a könyvkiadó-vállalat — a „Történelmi Szemle” előfizetési díjának befizetésére. Kérjük tagjainkat ezen utalványlap felhasználásával az illethekeket innál is inkább beküldeni, mert az egyesület igazgató-tanácsa azt a határozatot hozta, hogy az egyesület által rendezett vásárok és kiállításokra az egyesület tagjainak ingyen belépést engedélyez, ha a tagdíj befizetését a tagsági-jegy felmutatásával igazolják.

A tagsági-jegy mindazon tagjainknak, kik a tagdíjat lefizették, meg fog küldetni. Hogy a tagsági-jegyek kiszolgáltathatók legyenek, kérjük a tagsági illethekek meliőbbi beküldését, annál is inkább, mert az alapszabályok értelmében a tagsági díjak márczius hó végéig befizetendők.

Tavaszi állatvásárok sorrendje.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület által a f. évi tavaszán rendezendő állatvásárok a következők időszakokban fognak megtartani:

IX. tavaszi luxustólvásár (a Lőtenyésztés emelése érdekében alakult Tattersall r.-társasággal karöltve rendezve) márczius hó 29., 30 és 31-én a Tattersall istállóiban (Külső Kerepesi-út, a kelet pályaudvarral szemben).

X. tavaszi luxustólvásár, ugranott május hó 16., 18 és 17. napjain.

A díjazással egybekötött **XV. tenyész-állatvásár** márczius hó 25., 26. és 27-én a Tattersall istállóiban.

I-50 díjazással és próbavágásokkal egybekötött **hízzott állatvásár** a székesfehérvári marhavásártér istállóiban április hó 2., 3 és 4-ik napjain.

Befizetési izek a vásárokra az OMGE. titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek) kaphatók.

Közgazdasági szakosztály ülése.

(1898. február 26.)

Jelen voltak: *gróf Zelezenski* Róbert szakosztályi elnök elnöklése mellett *gróf Desseffy Aurél* az OMGE. elnöke, *dr. Ballai Lajos*, *Balogh Tihamér*, *dr. Csillag Gyula*, *dr. Dégen Árpád*, *dr. Gaal Jenő*, *Galgóczy Károly*, *Gosztónyi Tihor*, *Hegedűs Károly* Ármán, *Hogyi Jenő*, *Heller Mór*, *Kaczy József*, *Kodályosi Antal*, *Kovács Mihály*, *Kovács László* madi, *Löcherer Artur*, *Lejthényi György*, *Libelle Adolf*, *Liska Samu*, *Löcherer Andor*, *bérez Malcomes* Jeromos, *Merza Márton*, *Mezőy Gyula* (Tornócs), *Méry Lajos*, *Mészáros Odón*, *Perzelt Ferencz*, *Reusz Henrik*, *Révész István*, *Schönassy János*, *Schober Albert*, *Stajler Gyula*, *Szörényi János*, *dr. Szakajda István*, *Szentó Menyhért*, *Severa Károly*, ifj. *gróf Sechenyi Imre* és *Zalay Kálmán* szakosztályi tagok, a tisztviselő kar részéről *Forester Géza* igazgató, *Rubinek Gyula* ügyvezető-titkár, *Szilágyi Zoltán* szerkesztő-titkár, *Jessenzykai Pál* titkár, *Buday Barna* társzerkesztő, *Kirchner Lajos* pénztáros és *Sporren* Vilmos s-titkár.

Zelezenski Róbert gróf az ülést megnyitván, felkéri *Miklós Odónt* a termény- és jelzálog-hitelről szóló előadásának megtartására, amely az ülés egyedüli tárgyat képezi.

Miklós Odón tartalmas előadásban fejtegette a termény- és jelzálog-hitel ügyének fejlődését és állását a modern államokban különösen pedig Franciaországban, ugy czelből, hogy a kérdés historikumát s tanulságai kimerítve előkészítse arra, hogy ez ügyben hazai viszonyainknak megfelelő konkrét javaslatok legyenek lehetségek. *Miklós Odón* mindvégig éntek érdeklődéssel hallgattott előadást a „Köztelek” legközelebbi számában, egész terjedelmében hozni fogjuk.

Az előadás után rövid diszkussió fejlődött ki a tárgy fölött, amelyben résztvettek: *Méry Lajos*, *Löcherer Andor*, *gróf Desseffy Aurél*, *Miklós Odón* és *Galgóczy Károly*.

A volt katonai határőrvidék és a Bánát gazdasági válsága.

Mig a nagyközönség megdöbbenéssel olvassa a magyar Alföldön kiüjtött gazdasági-ről szóló híreket, a délvidékre ugyazólván nem is törődik senki. Eddig csak egy-két cikk hangozott az ott kiüjtött chinagróli tudósításokat, azután a sajtó is elhallgatott, tudomást véve arról, hogy az inség csillapítására nagyobb akció indult meg.

De, hogy azonban így akció, ha még egy nagy mérvén történik is, csak máriól holnapra hátrazna egy könnyen elcsigázott tudósítást, azután a sajtó is elhallgatott, tudomást véve arról, hogy az inség csillapítására nagyobb akció indult meg.

De, hogy az sikerrel tethessen, székeságnesnek tartom az ott lakók nemzetiségi és egyéb viszonyait, valamint szokásait is röviden ismertetni.

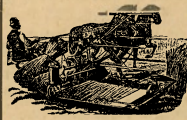
A akosság tulajonyalóg szerb, van továbbá oláh, német, tót és bolgár nemzetiségű, a legkevesebb a magyarok, kik csak az utóbb két évized alatt betelepített csanokok által nyertek erőst.

E vidék fejlődésére lényeges befolyást gyakorolt a házközönségi intézmény.

Tulajdonképpen a szlávoknál fejlődött ki ez az intézmény (zadruga), de átvették ezt a volt katonai határőrvidéken lakó többi nemzetiség is, különösen a török hódoltság idején, a könnyebb megélhetés és védelem szempontjából. Kötelekezett ez intézmény ugy, hogy pl. valamelyik család fejének elhunytja után a hátramaradt vagyon nem osztottat fel onok gyermekei között, hanem ezek a törzsházban együtt maradván, a vagyon továbbra is együtt élveztek és szaporították és csak, ha egy női tagja a közönséggel ment férjhez, kaptá ki a köteles részü pénzben és marhában, ritkán, vagy sohasem földben. Ily esetben természetesen megszűntek minden földjé abban a házközönségben, amelyből kilépett, de igényjogok

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete Budapest, V., Alkotmány-utca 31. szám Váci-kört sarok.

ADRIANCE PLATT & Co. NEW-YORKI
 világghírű gépgyárakok
 kizárólagos képviselőisége
Fűkaszálo,
Marokrakó arató és
Kéveköthő aratógépeire.
 Kítűnő magyar bizonyítványok.

Több évi tapasztalat után bebizonyult, hogy a legkifejezettebb és tartósságánál fogva a legelőcsúsz és legelőteltebbé permetezőgép a **Vermorel**-féle

„ECLAIR“

peronospora permetező, mely eddig minden versenytől az első díjat nyerte el.

Kizárólagos magyarországi képviselő.

— **Ár 20 forint csomagolással.**

Aussig li „Közgazdász” 2 1/2 frt mértékűnként,
 „Kafülnács” 42 kr. mértékűnként.

Késések elkerülése végett kérjük a megrendeléseket már most előjegyeztetni.

tagja lett annak, melykébe házasodott. Ha a házközösségek egy férfitagja házasodott meg s akart kilépni a közösségből, ez természetesen kapja ki jutalékát és rendezen a család tagjai segítségével épített új otthon, melyben egy újabb házközösséget alapított. A férfi tagok azonban nem igen szoktak volt a közösségből kilépni, még házasodás esetében sem. Így történt aztán, hogy némely törzsházban 4-5 család is élt.

Volt egy ilyen házközösségnek pl. 40 hold földje, szőlője, herése stb. Volt továbbá lova, kocsija, marhája s szükséges gazdasági eszközök, szóval egy jól, vagy kevéssé jól felszerelt gazdaság. Így vagyonközösség s különösen az akkori viszonyok mellett egy közösség könnyen volt képes magát tisztességesen, módhatúan jól módban fenntartani.

Könnyebben akart azért, mert a szőlő is jövedelmét adott, a filloszkera azóta gondoskodott, hogy már (ne hozzon) volt egy kis szőlőmésztése is, (a ma aztán az alantbát való előadott körülmények folytán megöszint) és talán azért is, mert legnagyobb részt a közösség tagjai maguk végezték az összes mezei és a ház körüli munkát, tehát béresre, cseledekre szükség nem volt.

Így állottak a viszonyok, mikor a volt katonai határrendtartás az anyországhoz való csatlóságot kimondatott és tényleg keresztelvitelt, egész odáig, míg az 1885. XXIV. t.c. kimondata, hogy a házközösségi intézmény megszűntető, s hogy a házközösségi vagyon az arra jogosultak között felosztandó.

Hogy ezen törvény a viszonyoknak oly nagy átalakulást fogja magán hozni, mint ezt a tapasztalat mutatja, erről a törvényt alkotóknak sejtelmük sem volt, mivel nem számítottak a tulajdon részben lévő szerb népre, mely még nem volt elegendő érett arra, hogy illyen akciózt nagyobb rázkódások nélkül el bírjon viselni, hogy százados szokásaitól eltérőleg azaz homlokgépen ellenkező állapotba vetéssék egyzsere.

Mert ha a bajt közelebbről vizsgáljuk, ki fog tűnni, hogy a nyomor és szegénység csak a szerbesség között oly nagy.

E nép ügyéről már természeténél fogva végtelen könyvemlis, s a tynaságra semmittevére hajlik, szerető az italt, hajagos és így fűhájja az, hogy eltette a tulajdonjog fogalmát ismeretlen.

Már most vegyük, hogy egy új, fent leirt gazdaság felosztás alá került. Mondjuk, hogy csak 4 családdal között, jutott akkor a legidősebbeknek rendezvénrt a törzsház, az ingóságok és 10 hold föld. Ezért köteles volt esetleg még életben lévő szűz életartani, valamelyik melékának kiegészítésül 3-400 ftrt fizetni s mindamellett nem leirt körülátlan tulajdona osztályrésznének, hanem csak oly megszorítással, hogy abból sem el nem adhat, sem azt meg nem terhelhet. (25. §.)

A többi családokba szintén csak jögyeznek meg jól 10 hold föld jutott.

A házközösségi vagyon olyképp lett rendezesen felosztva, hogy minden egyes parcella szétárbablatott, ami által előretett az, hogy a már amúgy is szétszágatott szántók még kisebb parcellákra estek, ennek pedig természetüleg az lett a következménye, hogy a földi örösök értékesítését szűz volt, és így tekintve azt, hogy most már mindenkinek akná parcellából állott a vagyona, annyiféleképp adott. Hogy ez a gazdasági tönkösödés mennyi járult hozzá, különösen az amúgy sem szorgalmas, vagy gazdaságos szerbsegnél, szükségletlen fesszegen.

A házközösséget terhelő adósságokat természetesen szintén a kapott osztályrészt arányban osztották fel.

Az I. ágnak jutott a törzsház és ingóság. Igen ám, de most már a másik három ágnak is hajlék és a gazdaság folytatásához szükséges eszközök, novák sztról kellett gondoskodni. Ez azonban pénz nélkül lehetetlen. Hogy ezt

előteremtse, adósságot csinált, esetleg eladta jövő évi termését, amelyhez talán meg a magja sem volt meg.

Mint látjuk tehát, minden családnak már önállósága elején anyagi nehézségei kellett megküzdnie.

A német és töl nemzetiségűek, valamint az oláhok nagyobb része azonban, kik összerubben gazdálkodtak és csak a mezei munkaszeretése alatt más módon is igyekeztek kezeletforráshoz jutni, kik továbbá kertészetet és barmtenyésztést is űztek, ezáltal szomorított melkellékereséthez, könnyebben viselték és illetve viselik el viszonyai lyeteni átalakulását.

De nem így a szerbek, ezek törzsház is élték gondatlannal, mint mikor még közösségekben éltek, szükségleteiket adósságsinálás által fedették s az egyik adósságot új törlesztéssel, hogy csináltak helyette két más, mindegyikül horribilis kamatokkal fizetve. Ismerek személyesen száználant oly szerb családok, melyekből lakhat. (Pancsovan, N.-Bescekeren, Verseczen, de sőt Módoson is és mindenütt), több egynél nem tartózsza.

Megsínylette e nép tynaságát a föld is, mert ezek sokalván a trágyázást és a föld szakszerű művelését, ennek természetképege úgy mennyiségileg, mint minőségileg a minimumra szállt alá.

Epp így hanyagolta el a marhatenyésztést is teljesen.

Mindéz ez az, hogy erkölcsi tekintetben is igen alacsony fokon áll a szerbesség, hozzájárult ahhoz, hogy vagyonlaj nyíre silye.

Éme jelenségek azonban csak a tiszta szerbjelek szégekben észlelhetők. A vegyes lakosság helységekben más észrevehető a jó szomszédosság údvós hatása.

Jarkovác népes szerb községről azt regéli a fáma, hogy oda még a nyolcvanas évek elején az a megpróbált be nem tette ládát, ha csak mulatni nem ment. Ma úgy van, hogy ott talán már nincs 20 telek, mely teljesen lehermes voltna. Használóvan az ez Tomaszvácz, Számos, Ferdinándfalva, Orlovát, Cesnta, Farkasd, Bótos, Baranda, Öpöva, Szeferin, Tor-Szilcz, Czerapa, szerb, Petrovoszék, Alibunar, Szécsény, Vég-Sz. Mihály, Temk és Gyul. Dollova (6-7000 lakosa van) oláh és a vidék többi népes, valamikor virágzó községeiben, melyek most már teljesen tönkre mentek.

Számos községében egyszer szóba elegyedtem a bisbírvánl; a többiek között a következő párbeszéd fejlődött ki közöttünk:

En: "Úgyan mondja meg nekem, honnan van az a nagy szerb szerbek ennyire tönkre mentek, míg a szomszédos tótok és svábok jól bírják magukat."

Ó: (kárörvendő arccsal) "No-nó hiszen meglátja majd az ur, hogy azoknál (t. i. tótok és németek) is leirt majd a mennyek, mert ami csak kisebb 50-100 ftrós váltókra vetített pénz, mégis tönkre mentik, míg azok 800-1000, de sőt 1500 ftrós váltók is irnak alá, tehát már náluk sem tarthat az ok."

En: "Igen ám, de ti sok apró váltót írtok alá és nem is veszik észre, hogy azért nálátok is megszaporodik az adósság; és azok egy váltót írnak alá, a kapott pénznek hány százalékát is annak következményét, de azért is, pedig elszáztók a pénz és hazatalan cifraságra fesszéríték."

Ó: (kis tünődés után) "Biz' isten igazza van az urnak, de hát a mi népmunkár olyan". Szólt, egyet köpött és ott hagyott a faképnél.

Ilyen a szerb nép felépítés. Belátja hányváltókát és annak következményeit, de azért egy cseppet sem igrékszik javulni.

Sokat járult meg az állapot előidőzéséhez az örösi adó, valamint a gombamódra szaporító takarékpénztárak és az elővételi üzletnek nevezett gabona üzora.

Hihetetlen, hogy a lefolyt évtized alatt mily nagy leirt vidékünkön a grundosít kiadt. Majd-

nom minden községében alakult valami Néphang vagy takarékpénztár; hozzájárult ehhez a fázis kiserkedők csapata, mely csak úgy szaporított, szarolta a népet. A rácz paraszt pedig míg volt hitele, vet fel kölcsönt boldog, boldogtalantól, gavalérossan, nem is nézve a kamat nagyságát.

A kölcsönökön rendszeren úgy vette fel, hogy azok lejáratára arátás után időre esett, mikor aztán ezen időpont beállott, egyszerre ott termettek a hitelezők tucetzájával. És a szegény, könyömmel rácz paraszt kénytelen odaadni egész termését, még a magnak valóit is, kénytelen lovat, kocsiját, marháját eladni, csakhogy a légio hitelező zsebeit legyen mivel tölni.

Ezzel azonban ki nem fizette egész tartozását, mert határtalan könyömlényesség 40, 50, de sőt 60 szatolót is fizet. A hitelező pedig most már egy kis időre visszavonul. Igen ám, de hiszen a parasztnak is csak kell valamit megélnie, meggy talán, ha szükséges a üziedik hátrára is, de ne bírhjék hogy dolgozzon, az nem! Újabb adósságot csinál.

Most azonban már kiapadt a hitel kutforrása is. Most már a végrehajtók vetétek át a terepet.

Megdőbbenő elszegényedésre mutat ez, megdöbbenő annál is inkább, mert ott vidéken van, ahol a paraszt csakugyan hozzá volt szokva azt a hires tükört fakézaban látni, mert földje bázulatos termékenységével óriási terméseket szolgáltatott és a házközösségi patriarichális viszonyok, a család minden tagjának jólétét előmozdított, de legalább megelégedést minden körülmény között biztosították.

Most ellenben ténny isten, hogy az idén ismét oly rossz termés legyen, mint tavaly, mert a legrosszaszabnak nézhetünk elébe.

Radikális kurára van tehát szükség, mely ha a bajt szelvényen fojja el, már létezik, mert az a szerb, hogy a mint a legrosszaszab, nemzetségi údválval felújítna fejét, ez kiszámíthatatlan kárt és bajt okozna. Ma még nem késő, még lehetne segíteni.

Hogy mikép gondolom én a végsőt elkerülhetni, egy más czikkben fogom említeni.

Vig Zimnd.

NÖVÉNYTERMELES.

ROVATVEZETŐ: Kerpely Kálmán.

A répa korai egyezése, mint az ornánnyos bogár elleni védőszar.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület 1896. évre kiadott Évkönyvében lapogtatva, nagyban lekövetelt figyelmemre — a repabogár által — című czikkben, Rovara Frigyes ur által nagy szakavatottsággal keresztülvitt sokoldalú kísérletek, melyeket több évi tapasztalatai alapján állítottak elő, apróczkán megváltzt az újközleken az évi előadások alkalmazásit ismeretellen. Igen helyesen jegyzi meg (a 300. lapon), hogy a kulturánövényeknek káros állatok ellen való megvédséje direkt, vagy indirekt után történhetik. Szakszerőben fejt ki, hogy a követelt védekezés abból áll, hogy a növénynek olyan előfeltételek adandó, melyeknél fogva az erősen és egészségesen fejlődhetik, mert az ép és egészséges növény a kárteknő rovarok pusztításának jobban tud ellenállani, mint a gyenge. Ez oly igazság, melyet minden gazdatisarban velem együtt elismer. Eppen ezen okból, mert az igen tisztelt előadó ur nagy elismeréssel adta meg, szakszerő előadásban az örösi károkat okozó répa ornánnyos bogár ellen való követelt védekezési módozatokat — ugyanazon lap következő parészusában. Mint "Így mag, kellő munka, sürű vetés, műtrágyázás, időjén való belterjes megmiveltés, továbbá a helyes vetési idő megválasztása, megfelelő védfesórgó alkalmazása."

slis. — igen helyesen, bizonyára mindenki által elismerve, a répatermelés bizonyos fokig biztosító faktorokként, csak felmenti és felsorolja, azok fejlettségére — bizonyosan, mert feltételezi, hogy az ugy is ismeretes — nem bocsátkozik, hátról leszek ezen közvetett faktorok némelyikére reflektálni és egy a takarmány mint a czimoreredménytelen érettség alatt több évi praxiseleményét igen tisztelt gazdasármírónál fizikelmében azon kérésnél ajánlani, hogy legyenek sziszek, az általam titkosan eredmények bizonyult, közvetett védekező eljárásokat megkísérelni. És biztos a reményem, hogy annak pontos korrelatívilese esetén — normalis időjárás helyén fogja helyét foglalni az időjárás utáni mindenszere igen jó és helyes kibíróval, de mégis némi, bár nem sok költség és fáradsággal járó, közvetlen természeti védekezési módozat magától el fog emészt.

Ismerve hazánk gazdasági viszonyait, bátran elmondhatjuk, hogy a czukorrépa a vetésforgó határánál helyesen foglal helyet, vagyis: 1. oszra, repce vagy zabosbúkkányt írja gyázva, 2. oszra és 3. czukorrépa; a takarmányrépa pedig vagy ehhez hasonlólag, vagy talán tulynomolag és helyesen friss trágyába vetve termeltetik. Mindkét esetben, vagyis egyáltalán a répa alá kerülő táblát aratás után azonnal szántuk be sekélyen, circa 10 cm-re és hengerezük le sima hengerrel. Ha a takarmányrépa trágyázva lesz, meghordhatjuk a már e célra készült tartott apró, vagyis éretet trágyával és eszközljük a lehetőség szerint, de mindenesetre mulhatlanul meg a bekövetéskor től előt, a mély (8-10 hüvelyk = 20—26 cm.) szántást, illetve traktortól meg a legyek elszékszített repaföldt tavasszal, (ezt időköz könti nem lehet, mivel ez vidékenként külön a helyi viszonyok, a tábla felvése és az időjárás szerint különböző s így történetik márczius 20-tól aprilis 20-ig) vagyis akkor, amikor a repával vetendő tábla annyira megakadzik, hogy az már hátrányos, mert azonnal és hengerezhetik, mielőtt előzőleg már a víz beáradzhat, külön behuzattuk, szükség szerint 2—3-szor megfogaslatjuk, esetleg a netán még mutatózó barizdamélyedéseket fordított forraszt, az az a fogas hátával elyengedjük, azután a kellő szántást bevárva, különösen óvatosan a repaföldt megiszgatjuk, azután elyengedjük, egy-egy vagy esetleg többször annyira lehengerezük, hogy lábunk nyoma csak legfeljebb 2 cm-ig süppedhessen benne. Ha az így elkészített tábla mégis a barizdák mélyeiben süppedésekbe, puhább volna, mint a volt barizdák élein, úgy meg egyszer erősen felfogaslatandó és újból lehengerezendő.

Ha a repátábla ily módon elkészítendő volt, úgy, az tekintet nélkül a dátumra *maximium 2 cm. mélyen*, — de semmiesetre sem mélyebben — azonnal vetendő; mert feltételezi, hogy csakis elegendő meleg idő adta a lehetőséget fenti eljárásokra, mert a talajjal és a csirzázóhoz szükséges meleglet is kell bírnia. A vetésnél a eresztási-súlyok alkalmazása határozatlan melleszendő, de viszont a saruk felakasztása sem engedhető meg.

Bocsánat a minuciózus magyarázatért, de én ez — bár nem így — mégis fontosnak tartottnak a felsoroltakat, mert tapasztaltam, hogy legtöbb gyakorlati intelligens gazda elmulasztja a répatermelésben ezen szentem legelső és legfontosabb — bizvást elmondható — a termés sikeresen alapját biztosító, mondként elsősorban pontját.

Az ily módoknál, holandánként elvettél 10 kiló takarmányt, vagy 16 kiló czukorrépa meg kell, hogy normalis időjárás mellett egyelőntesen, egyformán és elég sürny, különben kijeljen, mert épen az egyenletes, kellő időben kikéltése a repának, teszi lehetővé a sorok szembetűnését és ennek folytán kikéltés után azonnali kapálást. Ezen korai kapálás — munka első ruçoje, burzáltoja a grommal és fejlődése de csaki, akkor, ha az lehető élesen, vagyis a repásor-

hoz annyira közel tetteket meg, hogy az a gyenge répaalánta helyében szinte megegyező, de ki nem fordul. Ezen korai kapálás a netán — bár mindenesetre nagyon ritka esetben — ilyenkor már előjövő orrmányos bogárnak nyugtalansága, — járó kelő sima újának elrontója, — sőt temetője, — ellenben a gyenge palánta élteletje és fejlesztése lesz.

A répa második, és meggyőződésem szerint a legkiválóbbak, a termés nagyságától, biztosít és a gáz intelligenciáját megkiváló, tehát legfontosabb miveltete az egyezés (vagy ritkítás).

Ezen miveltet az első kapálás után azonnal meg kell tenni a répa újánál, hogy én a, illetve úgy vélekedem van, — mert már a hat levélű bár még mindig elég kis répa, egyezése már nem oly előnyös, — tekintet nélkül a már talán jelentéktelen orrmányos bogarakra, minél előbb illetve minél gyorsabban a sorok között, — hogy, ha a palánták formájában állagok egymástól 60 cm-re kívánlatok, akkor az egy újánál egyezését a palántákat csak 5—6 cm-re hagyjuk egymástól állva illetve egyeztetjük, hogy a netán előforduló rágások dacára mégis a kivált távolságra maradjanak, a szükséges és a természet biztosító zártáragg bírjon. Itt csak azt jegyzem meg, ha a már az előbbi módon meggyőző repaföldre jövőnk és itt inkább csak felekte földet, repét a kislegységénél fogva alig látunk, — ne riadjunk vissza, — hanem nézzük azt meg 4—5 napra rélt és hasonlitsuk össze a megkelt két nem egyetelt.

Számtalannal gazdasármírónémelyik mosogatni a sorok olvasztását, hogy én a már jelentéktelen orrmányos rémek dacára az egyezést sürgetem, és épen jelen egész cikkem egyedülly czeleja csakis leginkább az volt, mert én a korai egyezést tartom épen legbiztosabb és legradikálisabb közvetett védőeszköznek az orrmányos bogarak ellen, meg akkor is, ha már jelenleg a répa még nem jött, alaposan, alább közlöm módon keresztült ily egyezés legeslegesalkalmasabb arra, hogy a répa fejlődése gyorsítottak, illetve erős levetel fejlődésével a bogárnak már izetelennel alkalmatlanná váljék. És csakis ezen egy pont, nál mutatózik nézeteltérés köztem, illetve a gyakorlati bizto eredményes tartás meg a növekedésem és az igen tisztelt szak-elföldör nézete között, midőn 1895. évben, az urföldi gazdaságban szépen kikelt repáját kapáltatta, 5 hétig 36—40 gyerekkel az orrmányos szedette, chilisaltromoztatta, és épen az egyezést (vagyis szálalást) a szokottnál később áll bevezette.

Az egyezést úgy eszközljük, hogy a népmasások mindegyike kap a meghagyandó palánták távolságot jól körülbelül 6 m. szőles, kellő előbb bízó zindelydarab, azokat szemérmettel szerint a soron keresztibe, félre szása, tojja a sürűn kelt palántát, a kellő távolságra egy csomót hagyva a palánták repapalántái székparja oly formán, hogy mind széjjelbukják, és a földben levő fehér száruk lássanak, ezekből, lehetőség a legerőteljesebbel, bal keze mutató és hüvelyk ujjával fogva tartja, és a jobb keze mutató és hüvelykujjával a többit mellőle kitépi, eltávolítja. Ezen egyezést úgy tartott, hogy én a maradóanyag gélntázóhoz mindkét kezével kis friss földet tesz, hogy a kis palántának tartalkaja legyen. Most a már előre a zindelydarabbal felrottolt s így alkotott második csomómból ugyanigy egyelő ki a legzsebb példányt s így tovább.

Ezen egyezést mindig bár valamivel, de csak nagyon esékélyvel lassubb, mint a már nagyobb 6—8 levélű, könnyebben fogható és kezelhető repánál, mégis aránylag ocsobb, és pedig azért, mert oly alapos, hogy a sorban semmineműre, vagy talán még akkor, esetleg némelyikre esett és még ki nem kelt repa már a már a mi a további kapálást határoztatná. Ezen módon keresztült ily egyezés-

hez két, holandánkt 20—25 napaszmós leány és gyerek kell, fojéknékt napiből 30—40 irt számtára. De van is utána békesség, mivel a repásor gyomtalan, s a megegyelő répa kellő levegővel van ellátva, menten minden rovására előköző kellemetlen szomszédok, tovább fejlődésnek, s így mint erőteljes növény az orrmányos bogárnak is, bátrán ákadálytalan szembe nézhet. Rendes körülmények között az egyezés befektetvelet nyomban a 2-ik kapálás is megegyelt, mert a sürűbe megegyelt és most már jól kifejlődött, erőteljes és vastag levelei palánták, melyek az orrmányos által sem kedveltetnek a sorból való végleges elmozdítást igyeleki. A második kapálást nagyon gyorsan végezték, mert a már az egyezés után a sorokban gyomtalaní valój gáz nincsen, és csakis talán tévesen itt-ott egy szál helyett hagyott 2 szál répa egyének az az eltávolítása való szükséges.

További miveltés a 3-ik kapálás, esetleges egyez elmaradott gromok kiszedése, az időjárás és az időjárás állmelyektől függ.

A többitézes nagybani termelésnél úgy is leőrölve eszközlötték; ugyszinte az I-ső és II-ik kapálás is. Ezen utóbbi esetben azonban az első kapálás kézzel poldolód, illetve javélen kell, mert géppel a sorokhoz oly közel nem jöhet, mint ez feltetik alaján megkívánható volt.

Röviden összefoglalva, az orrmányos elleni közvetett védekezés alapfelteletti a következők: a) alapos, kellő módon és időben megegyelt talaj előkészítés, b) a magnak igen sekély egyenletes mélységbe való elhelyezése, c) a már talán túlsó normalis répa kapálása, d) a répa legelőképpen a répa első kapálása nyomban lehető gyors, és emellett minden alkalpon keresztült ily egyezés. Nick Ede.

TRÁGYÁZÁS.

Rovatvezető: Csérháti Sándor.

A kalászos gabonafélék trágyázása.

A kalászos gabonafélék az éltelhetnek mondott kultúrnövények csoportjába tartoznak, vagyis azok közé, amelyek csak a könnyen oldódó, kész tápanyagból tudnak táplálkozni, amelyek tehát csak akkor teremnek bőven, ha a talaj elegendő mennyiségű, könnyen felvehető tápanyagot tartalmaz.

Ha azonban e kalászosok egyike se tartozik is a kitoró vagy értelmes növények csoportjába, szükséges tápanyagmennyisége, illetve annak oldhatóságát irgát meg sem táplálnak egyforma igényeket. Legkövetkező az árpa, azután a búza, ezt követi a rozs és legégyenletenebb a zab, vagyis sovány földben sokkal biztosabb elyengedéseket a rozs és a zab, mint az árpa és a buza, de jó termést mindenké csak így erősen levő talaj ad.

A kalászosok tehát a trágyázást jobban megkövetelik, mint sok más növény.

Nálunk általában használt trágya az istállótrágya. Bármineműre szükséges is, hogy a kalászosok termő talaj trágyaerőben legyen, mégis szabályul mondatjuk, hogy amennyire csak lehet, el kell kerülni a kalászosoknak friss istállótrágyába való vetését.

Azon számos ok között, mely ezen szabály betartását kívánatos teszi, legfontosabb az, hogy az istállótrágyával a gabona, illetve a szántóföld elyengedését elmozdítja elő. Az istállótrágyával mindig gyomosságot a talajt már most, ha oly növények álladjuk azt, amelyeket megérekör kaszálunk, s amelyeket a tenyésztet közben különös ápolásban nem részesztünk, nem kapunk vagy gyomlalkal, akkor a grom is egyáltalán érték az illető kultúr- és grom a grom és grom a grom a grom a grom a szántóföldre hull és gromostja a következő

nővényt, egy más része pedig a mag közé kerül, csökkeni annak értéket, egy része pedig a szalma között marad, hogy ezzel, együtt a trágyába kerüljön és növegje annak gyomosító hatását, különösen sok gyom, kerül az istállótrágyába, a felelettel polyváral.

Egy másik körülmény, mely amelyet szól, hogy ne vessük a gabonát friss trágyába, az, hogy ezzel előmozdítjuk a gabona megdűlését. Ismeretes dolog, hogy a megdűlés tulajdonképpen oka a gabona, az új fejlődés, mit ismeri a növény bő táplálkozásra. Idez elő, minél több, könnyen oldható, különösen nitrogénben bővelkedő tápanyagot tartalmaz a talaj, annál hamarabb bekövetkezik, csak némely kedvező időjárásnál is a megdűlés.

Ha azonban a megdűlés a bőséges táplálékok származik is, nem mindenkor, minden gabonaféléknél fordul elő egyformán gyakran. Sok gazdától hallottam, hogy az erősebb talajok azért termesznek inkább chevalier vagy oregon árpát, mert ennek vastagabb a szalmaja, mint a Hanna vagy a hazai árpáé és nem dűl meg oly könnyen. Erősebb szalmaú gabona tehát inkább a friss trágya földbe, mint a gyenge szalmaúja, csak hogy a hazai gabonafélék általában gyenge szalmaúja, mint ismét a mi kálmánoknál van összefüggésben, amennyiben száraz klíma alatt vékony szalmaúja lesz a gabona, nálunk tehát sokkal szűkösebb az azon szabályt betartani, hogy a kalászosokat ne vessük friss trágyába, mint nyugaton, ahol vastagabb szalmaúja gabonát termelnek és azt sok helyütt kapják is.

Ha azonban a fent elmondott szabály minden kalászos gabonára áll is, azért még sem egyformán hiha a gabonát trágyába vetni. Minden körülmény között melleszőn a sörárpa, mert a felsőbb tápanyagok miatt, az erősebb meg is az, hogy a minőségese romlik az árpának, protidusabb, töregecs törési lesz, tehát mint sörárga kevesebbet érő. A buza minőségére a friss trágya ugyan nem hat oly hátrányosan, mint az árpáéra, de mert kalászosaink közül az dűl meg legkönnyebben, szintén megdűl. Ez azért, mert a búza a friss trágya az a zabos búkköny alá az alkalmazni istállótrágyát, mint az nálunk megszokott szokás, hanem vessük azt trágyázatlan földbe, mert csak ez esetben fog a levegőből nitrogént gyűjteni és adjuk az istállótrágyát közvetlenül a buza alá.

Annyi tény, hogy a búkköny nem feje nitrogént gyűjt, ha a friss trágyába vetjük, csak hogy azt vélem, hogy sokkal kevesebb bír, ha a búkköny nitrogént nem gyűjt, mint ha a buza gyomos lesz és megdűl, amiért is ezen eljárást nem ajánlhatom.

Már sokkal inkább megengedhető a rozost friss trágyába vetni, de csak a könnyebb minőségű talajokon, mert itt a megdűlés veszedelme a trágya dacára se nagy. A zabot különben sem szokás friss trágyába vetni, ennél még leginkább betartják a gazdák a fent mondtott szabályt.

A sertiárgya, melyet egyes vidékeken nagyobb mértékben alkalmaznak a gazdák, szintén nem való közvetlenül a gabona alá, legfeljebb a homokon rozost lehet sertiárgyába vetni. De ez is csak akkor, ha egyrétül fosztrágyát is alkalmazunk.

Emberi üríték, vagy egyéb, sok organikus nitrogént tartalmazó trágyát soha se az észlelt közvetlenül kalászos gabona alá, hanem mindig az elővetemény alá.

Kiváló szerepek és jelentőségek van a gabonafélék trágyázásánál a műtrágyáknak. Ezeknek helyes alkalmazásával a gabonának a mennyiségét és sok esetben a minőségét is fokozhatjuk, a fölödöt tudni azt, hogy melyik gabonaféle áll minő és mennyi műtrágyára alkalmas.

A mesterséges trágyafélék alkalmazásánál mindig két körülményt kell figyelembe venni: a talaj minőségét és a termelőtől növényt. A gabonaféléket különböző talajok termlője s e

szertkülönböző műtrágyaféléket is kell alkalmaznunk. A trágyázás jövedelmezősége nagymértékben függ attól, hogy csak azt a trágyát használjuk, amelyre a talajok az adott viszonyok között szükségese van.

Általánosabban a gabonafélék műtrágyázásáról a következők jegyzendők meg:

A gabonafélék legfontosabb műtrágyája a foszforos, mely akárhány esetben egymagában alkalmazva is jelentékeny természetből tud eredményezni, természetesen csak az oly talajokon, amelyekben a nitrogénből és káliumból kevesebb mennyisége van, a foszforos mennyisége azonban elégtelen.

Ilyen talajok mindenekelőtt a humozus középkötött és kötött talajok. Kalitragát a vályog- és agyagtalajok egyáltalában nem igényelnek, mert ez a tápanyagot bőven tartalmazza, a humozus talajok nitrogénben sem szűkölködnek. Legbiztosabban hat a fosztrágya egymagában oly talajokon, amelyekben a gabona igen sok szalmát nevel, de kevés szem term: ezen körülmény biztos jele annak, hogy a talaj sok nitrogént és kevés foszforosat tartalmaz.

A humuszszegény talajokon azonban a fosztrágya egymagában már ritkábban hat megfelelő mértékben, hit a nitrogénhez hasonló és főzeges talajokon még a káliumnak a pótlására is kell gondoskodnunk, az utóbbi esetben lesz a trágyázás legkötésesebb és ezért a rizikó is nagyobb.

Amíg a fosztravasat és káliumot mesterséges trágyafélékben fogjuk pótolni, addig a természetben előforduló istállótrágya, a zöldtrágya alakjában juttassuk a talajba, egyáltalában organikus nitrogén alakjában és a zöldtrágya kivételével, nem közvetlen a gabonaféle alá adva azt. A legáltalánosabban használt nitrogénműtrágya a chilisáletrom használat, ugyanígy növeli a rizikót a mi száraz klímánál, tehát amiért is az csak a gyenge vetések felszegelésére használjuk, de soha sem a hiányzó nitrogén pótlására, mert különben könnyen megdűlés lesz az eredménye.

A mesterséges trágyafélék legelőszerebb az ősi gabonafélék alá adni, mert az eredmény biztosabb, a rizikó csekélyebb, mint ha tavaszi alá adják. Ez a szabály nem áll az oly vidékekre ahol a kalászosok fejlődését csak kivételesen hátráltatja a hó rövidébb, hol hosszabb ideig uralkodik szárazság, csak hogy így vidék nálunk kevés van. Hazánk legtöbb részén a száraz tavaszok éppen nem ritkák és ily esztendőkhöz a tavaszi alá adott műtrágya kelőképpen eloszolódni nem tud, a növény pedig aránylag oly rövid ideig veheti haszát a trágyának, hogy az megfelelő természetből eredményezni nem képes.

Az orsz. növénytermelési kísérleti állomás részéről végrehajtott kísérletek megérősítik ezen állítást.

1894. éisen 359 helyen végeztek fosztrágyázási kísérletet ősi gabona alá olyképpen, hogy az ősi gabona alá, ezért általában kibehatott 4 magyar hold nagyságú parcella ennek fele trágyázatlanul hagyottat, fele pedig 200 kgr. szuperfoszfáttal trágyáztottat meg. Különböző okokból meghiúsult 83 kísérlet, felhasználható adotok 227 kísérlet szolgáltatott, ezek közül a szuperfoszfáttal trágyázott parcellákon 192 helyen termettek meg a trágyázatlanok, ezek közül 18 helyen a kísérlet nem haladta meg a 25 kgr.-ot, 29 helyen a többlet 25—50 kgr. között volt, 33 helyen 50—100 kgr. között, 111 helyen pedig meghaladta a 100 kgr.-ot, vagyis az egy magában adott fosztrágyára számoltok jövedelmét eredményezte ami eléggé bizonyítja, hogy mennyire red szorunk nek talajaink a fosztrágyázásra.

Figyelemreméltó tapasztalat az is, hogy a rozsr aránylag jobb eredményt szolgáltatott, mint a buza. Rozsszal ugyanis 37 helyen tehát kísérletet, ezek közül 35 helyen termés-

többlet mutatkozott, mely 28 esetben 50—350 kgr. között volt.

Ugyanezen évben tavaszi gabona — árpa és zab — alá is kipróbáltuk a fosztrágyát és pedig ott is megmutatkozott a kísérletre három egyholdas parcella szolgált, melyek közül egy trágyázatlan maradt egyrész, egy pedig tavasszal hintetelt el 1—1 q szuperfoszfát, mert azt is meg akartuk tudni, vajjon a műtrágyának őszszel való előszarása nem teszi-e annak hatását biztosabbá.

Az ősi és tavaszi gabonák megdűlésére három egyholdas parcella szolgált, melyek közül egy trágyázatlan maradt egyrész, egy pedig tavasszal hintetelt el 1—1 q szuperfoszfát, mert azt is meg akartuk tudni, vajjon a műtrágyának őszszel való előszarása nem teszi-e annak hatását biztosabbá.

Az egyes kalászosok műtrágyázásánál figyelembe venni körülményekről a legközelebb fogok írni.

Cserháti Sándor.

GAZDASÁGI ÁLLATTAN.

Rovatvezető: Jablonovskí József.

A kaliforniai gyümölcspezisztetű.

(San José scale, *Aspidiotus perniciosus* Comst.)

Ira: Jablonovskí József.

II.

A kaliforniai gyümölcspezisztetű életmódja dolgában hasonlít az itéliai és a leui-fajok életmódjához. Legelőbbiek életmódja olyan, mint a mi akácz-pezsztetűnké, a melyről a „Közlelet” mult év ápr. 49. szám 880. oldalán már volt szó. S nemcsoda azután, hogy e tetűről, annak életmódjáról sok előző is írta van. Comstock, tehát e rovarnak első megnevezője, más példét is vezetett, és Washingtonban, hogy fehérszínű, ugraszt megérsítette G. Tyler Townsden-t, a ki színtermetűnek tétele, hogy mely tavasszal narancságrák válik és kikél. Hát ez alkalmasint tévedés; e peték valószínűleg más pezisztetű-fajtól származnak és csak a véletlen csuszattat az illetők megfigyelésbe ezt a hibát. A kaliforniai pezisztetű életmódja az európai pezisztetűkkel, s a mennyire ismerem a délkezi vidékek rovarfaunáját, eltelten talán az ősszes pezisztetűkkel, elevenek szál, éppúgy mint a levelétetek nagy része, pl. a vértűti és más fajok.

A téli a nőtény, mint félig kifejűdött állat buzsa- és Washingtonban (Gardner) a hol az amerikai Egyesült-Államok Horvati Osztláya széke**) a tetű már május közepén (a fak elvirágzása és a gyümölcs öktödése idején) kél a szűlést és folytatja az utóbbi hó közepén, New-Jerseyben állítólag még deczemberben is. Hogy e rovarnak évente hányszor nemzedéke van, ez Washingtonban megállapíthatatlan, és pedig azért, mert minden egyes anya a szűlést körülbelül 6 hétig folytatja, megcsiki, hogy már a leányai érett ivaru, pázított és már szűlést tud, de azért az anya még nem hagyta abba a szaporítást. Naponta szál, de az anya pázisa alatt rendszeren csak a legutóbbi 2—3 szűlőt van, míg a több elvárando és bekeveredett a többi testvérei és egyéb rokoni társaságába, hogy velük együtt folytassa pusztító életmódját.

A fejlődési sorozatoknak ez a kusztán menete, valamint hogy az anya és lánya egy

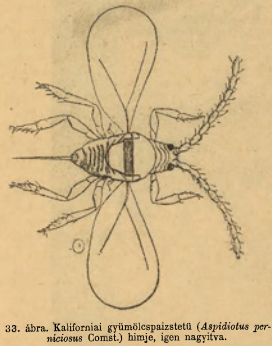
* Insect. Life. Vd. VI. p. 360—369.

** A pontos fejlődési sorozatot T. Pergande, a fennebb említett Horvati Osztlá, assistense állapította meg; s ez a leírás az Amerikai Földművelésügyi Minisztérium, Insect Life. Further Notes on the S. José scale. Insect Life. Vol. VII. p. 287—289.

helyen is letelepedhetnek, továbbá az állatok parányisága, lehetetlenül teszi azok megfigyelését a szabadban. De külön insectáriumban megfigyelt állatok alapján, ahol az egyes ivadékok azonnal a megjelenés után egymástól elválasztották, sikerült kimutatni, hogy a Kaliforniai gyümölcspezisztének évenként leg többet 4, de nem ritkán 5 nemzedéke is van s hogy ez egy-egy ivadéknak ötévesen körülbelül 38—40 nap kell, hogy teljesen érsetten ivaruravá legyen.

A fiatal lárvák (álcák) nemcsak az insectáriumban (rovaregművelői helyiségben) hanem mint Schwarz írja*) a szabadban is, igen élénkek. Az anyja paizsa ahi kibújó állat fűrész mészék és újat leginkább fehérelt iránnyá, hogy ott a fa éretlen fáju ághegyére, levélzetre, vagy magára a fejlődő gyümölcsre letelepedhessen. Azok a tetvek, melyek a gyümölcsöcs felőre hullottak, lassabban mozognak. Szinte azt lehetne mondani, hogy ezáltalannal bolyonganak; felkapaszkodnak a fa alatt növsz s az állat utjába éso alacsony növényzetre, fel is mennek, hogy aztán ismét levándoroljanak.

Ez a fiatal lárvá világos sárga színű s így a zöld leveleken, vagy gyümölcsön könnyen észrevehető. De ezt a kijelölést nem tartja meg sokáig, mert néhány órái járulás és borsodás után csakhamar megérik a maga helyét, szürkivá, jelet, belemélyeszi az illető növényrészebe s

33. ábra. Kaliforniai gyümölcspezisztű (*Aspidiotus perniciosus* Comst.) hímje, igen nagyítva.

letelepszik ott véglegesen. E letelepedés után fejlődni kezd a paizsa, mely a lárvá hatán annak fehér rostos váladékából keletkezik. Két nap múlva ez a váladék megkeményedik s halvány, szürkés-sárga színűvé vák. A paizs rosta nagyjából lapos kerekedik és körülbelül kérgesen egy kis kidomborodás van, mint az amerikai irok mondják, olyan ez a kidomborodás, mint a cseszben; perze ez igen parányi és csak jó kézi nagyítással látható. Ez a cseszbimbószéri kiemelkedés eleinte fehér színű. 12 nap múlva a lárvá megvedlik és első bővet leveti. A fejlődés emokoránban a hím már valamennyi szélesebb a nősténynél, piros szemű, míg a nősténynek már nincs szeme. Addig míg a kikelt lárvának csápja és hát lába volt, az most az első vedlés után mindkét ivarmál elveszett. Az első vedlés után 6 nappal a hím többé alakul, azaz testét akkor egy kis tok borítja. A nőstény lárvá pedig tovább fejlődik; a paizsához akkortájt már annyira óra van növe, hogy az attól — ha csak testét szét nem tépjük — el nem választható többé. A kikelés után való 20—21-ik napon másodszer vedlik, bőre a

teste körül megreped, testétől elválk s a paizshoz tapad. Ugyanakkor — a kikelésőt számitva mintegy 24 nap múlva — mutatkozik már a hím, amely a kis pupájából rendszerint éjjel kel ki. (A hím igen nagyított rajzát lásd a 33. ábrán.) Az alatt elért teljes fejlődéséig a nőstény is, amelyhez jó körülmények között pedig 38—40 nap kell. A nőstény-paizs alatt akkor már fiatal lárvák vannak, amelyek különben az anyá 30 napos korában annak testében már mint kis embryók is láthatók voltak.

Amde mikor ez az így kifejlesztett állat pl. június végén szülni kezd, annak anyja, mely például májusban kezdett szülni, még

34. ábra. a) Bartlett (Vilmos) körte paizstetvekkel borítva (torn. nagyságban); b) egy nőstény paizsa nagyítva (mellette a kis vonal annak torn. nagyságát jelöli).

35. ábra. Kaliforniai gyümölcspezisztű (*Aspidiotus perniciosus* Comst.) nőstény s az alatta lévő fiatal lárvák az embryók nagyságában, természetesen a jobbról lévő kis vonal adja; a) a nőstény testének hátsó szegélye.

nem hagyta abba a szaporítást: javában szül még az is, mig aztán 5—6 hét múlva ki nem merül és el nem pusztul.

A kifejlesztett nőstény paizsa majdnem egészen kerekedik, vagy kissé szabálytalan kerekletű, kivált ha sok állat szorong egymás mellett, akkor egy kissé hosszukos lehet, (lásd a 34. ábrán b)-t, ahol e paizs nagytított alakban látható).

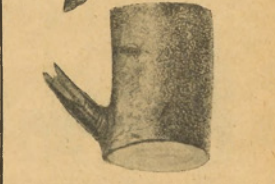
Színe szürkés, s ha az állat szabadon fejlődött és tömegben nem szorongott, akkor átérzője gyönyörzöld hüvelyk (az amerikusok még mindig öllel mérnek, tehát ez 3/29 millim. volna); ott azonban a tetvek szoronganak, ott ez az átérző egytizenhatodsz hüvelykre (1/64 millimre apad). A kifejlesztett tetűnél az az előbb emittett cseszbimbószéri kiemel-

dés, mely eleinte fehér volt, legtöbbször már fehérszínű, ritkán sárgás. A nőstény nagytított rajzát lásd a 35. ábrán-nél; középe táján látható annak ivadéka, részint kikelt korában, részint beemelt állapotban, a fiatal lárvák között lévő három fekete vonal, a nőstény szívé szerűje; kettő elváltan látható, míg a harmadiknál, mely szintén két sertiől áll, ez az elválás nem látható. Ugyanzen ábrán d) mutatja a nőstény testének hátsó szegélyét. Mindez azonban csak mikroszkópium segítségével látható.

A hím egytizenhatod hüvelyk (1/64 mm.) átérzőjű, két szárnyú kis rovar, (rajzát lásd a 33. ábrán).

Ez volna az állat leírása. Eletmódijához meg kell még jeleztenem, hogy e tetű lárvája a fáról — ha le nem hull róla — nem mászik le; ha mégis lejutott, akkor két hüvelyknyi távolságot a legtovább utja, amelyre még vállalkozott, de aztán vissza is fordult am gyorsan.

Az álcáknak felfelé vándorlása különösen jól látható a ferőtött fák alsóbb ágainál: itt a totti mind a felfelé irányuló galajakra igyekszik felkerülni, amikor aztán részint a galy éretlen, még meg nem fásodott részén részint a gyümölcsön, részint a leveleken lepszik le. Ha a galy hegyén, vagy egyáltalán a galyon marad, akkor igen ferőtött fáknl az év végén annyira tömegessé válik, hogy elborítja a kérgét egészen és eltakarja annak

36. ábra. Egy vaslagabó galy paizstetvekkel borítva; fent balról egy kis kérgérség, tole tetvekkel, nagytítva.

természetes színet teljesen, úgy, hogy az ilyen galy olyanok látszik, mint a annak felülete hamuvai, vagy kormos mésszel volna beemelt. Egy ilyen ferőtött törzsrézsnek képét lásd a 36. ábrán. S ha az ember ezt a piszkos bevonatot az újvial szétvonomja, ahóól (már t. i. az áttelelődött állatok összeverődött tömegéből) származó olaszir nedveség fakad ki.

Ha ilyen helyen, hol annyira a tetű, a kérgét felvágjuk és az alatta lévő élő cambium réteget megvizsgáljuk, az vöröses, vagy hiborvörös lesz.

Ez a kaliforniai gyümölcspezisztű felgyülemlehet különben az idősebb ágakon és törzson is és pedig különösen akkor, ha annak kérgé igen sima és egészséges.

Ha a tetvek az igen ferőtött fáknl a levelezetre is vetik magukat, ami leginkább csak nyár folyamán és csak igen ferőtött fáknl szokott előfordulni, akkor ebben az esetben eleintén a levél felső lapján, annak főbordája (főre) mentén és pedig annak mindkét oldala hosszabban telepednek le; ha a bevándorlás a főbordára betelepedés után még egyre tart, akkor sorba veszik az oldalekeket s az azokal is ellepték, akkor neki mennek a levél alsó felének. E támadás folytán a körtefa levele hiborvörös lesz, majd megmarad, de ószig, a levehullás rendes idejéig azért a fán marad. Névezetes, hogy a leveleken tulnyomó részben csak a hímek telepednek le; mintha sejtenék, hogy nekik egy sem kell itton átleltelennek, mint esetleg a kései ősi nőstényeknek, a melyekre

*) E. A. Schwarz: The San José scale at Charlotville. Insect Life. Vol. VI. p. 247—252.

néve a levélhullás bizony veszedelmessé válnék.

Hogya pedig a tetrek a gyümölcsöt támadják meg — pedig megteszik őket azt annak megkötődése után azonnal — akkor ott a követező kép tárul föl. A tetvek itt is csak egy telepednek le, mint a fán, de a tetű körül leg-többször egy kis óv, egy valószínűleg udvar képezik, amely bimbószint, míg maga a tetű ezen óvön belül egy kis, szabad szemmel alig látható bimbószintben van. Ez a bimbószint különben csak akkor látható jól, ha az ember az állatot helyéről körmélve, vagy egyébként kimozdítja. Maga az említett bimbószint vagy veresszint udvar németül hírvény, kivált akkor, ha a tetű az illető gyümölcsöt már csak az órés végén támadta meg. Különben ez a veres udvar látható néha a zöld héjú, éretlen galyakon is.

Fontos tudni a gyümölcs megtámadása esetén azt is, hogy ez a kaliforniai gyümölcs-paiszteti a gyümölcsvirág helyén, tehát annak

oda dobta a korfélé a gyümölcs maradvékát; majd a véletlen folytatta a maga játkát és behozta a hulladékot a fa alá s vele a tetűt, s megvolt az infectio.

Ez volt a kaliforniai gyümölcs-paiszteti támadása, ahogyan a gyümölcsfák egyes részei, illetve szervei támadja meg. Hogy ezen együttes támadásnak azután milyen összépve van, azt a 37. ábrán látjuk, ahol egy fiatal gyümölcs-fának fotográfiája látható és amely Los Angeles-(Angels)-ban vették föl. E fáska felsőbb ágai és galyai legnagyobb részben elhaltak, bár itt-ott akad még vagy egy levél is. Ez a kártétel érthető, hiszen már tudjuk, hogy e tetűfaj mind a fa felső részét felé töltül; az ágak felületé tele van a vastag, szürkés, feketés réteggel rakódott tetű-paiszokkal. Az ágak egy része csak hosszabban meg-megprezedzett, de nagyb részben letérdelődött és a fák alatt nagy tömegben hever.

Hogy ilyen fákkal megvert gyümölcsöt

felülre rug, Smith tanár e számot „csak” 1,800,000,000-ra becsüli,** de hát ez a „csak egyezhetárszáz millió” is több, mint amennyit egy egészézerszáz fáska megvir.

A tetűnek megmaradt állatok a fa kérgén mint szürkés bevonat maradnak meg; az ilyen paisztómeget a felület vizsgálat nem igen veszi észre, mert annak színe nagyb hasonlít a fákérg természetes színéhez. Fialább, barnahéjú ágaknál a felismerés aránylag könnyebb, s kézi nagytű üveg segélyével a mondotak alapján nem is lesz nehéz. Az áttelelő tömegnek legnagyobb része egészen kifejeződött, megtermékenyített nőstényekből áll; ezek a szaporítást tehát jövő tavasszal akadálytalanul megkezdhetik. Van azonban ezen nőstények között néhány kevésbé kifejeződött állat, valamint nimfa is. Ez utóbbi pupa alakjában élett s talán az a hivatás, hogy a vele együtt telelő még kevésbé kifejeződött nőstényeket tavasszal majd megtermékenyítse. A természet egy

37. ábra. Paisztetvektől megtámadott fiatal gyümölcsfa Los-Angelesből.

38. ábra. Részlet egy jó karban tartott kaliforniai gyümölcsfából.

szélesjében igen könnyen fordul elő. Tudjuk, hogy e események megmaradói részben legtöbbször befelé kunkorodnak, tehát egy zárt zugok képeznek s e zugban azután a tetrek bimbózás nélkül igen nagy meglehetnek.

Ez utóbbi mozzanat pedig igen fontos a tetű elhurozása esetén. Az elfogyasztott gyümölcsnek ezen részével kevés ember törődik, talán senki sem veszi azt észre, hogy ott mi van? Pedig alkalmasint ez volt az a rész, amelyelyle a tétt Amerikában Charlottesvillebe behurcolták. Az illető kert tulajdonosa igazolta, hogy ő fát nem hozott idegenből; ellenben kertjétől nem messze vezetett a richmond-dánville-i vasuti vonal, amelyen — mint azt Schwarz az ottani vasuti újság és gyümölcs círásműtő györek beállítás alapján kimutatta? — nagyon sokszor került forgalomba az utazó közönség révén kaliforniai gyümölcs is. Ez utasok egyike nem is sejtve, hogy mit tesz,

kert milyen szomorú képet nyújthat, azt látjuk abból, ha egy pillantást vetünk a 38-ik ábrán bemutatott képre, amely egy jó karban tartott kaliforniai gyümölcsfának egy kis részletét ábrázolja.

Kaliforniában nem kell félni, hogy az így megtámadott fák fája őszig be nem érke és hogy azok végtagjai megtámadhatja a tél hidege, vagy a tavasz fágya, itt már e fágyra nincs szükség, mert az így megtámadott részek elpusztulnak anélkül is, ellenben az Egyesült-Államok északibb részeiben számolni kell a fágyggyal is, amely a helyzetet, de még a védekezést is igen megnehezíti.

Ilyen módon folyik az állat élete egy éven át. Webster kiszámította,** hogy a kaliforniai gyümölcs-paiszteti nősténynek az egy évi ivadéka 3,216,080,400-ra, vagy háromezer millió

szóval védi az állatot a gazda kárára és gonoszkodik, hogy annak magva ne szakadjon.

Ezek után következik most már az a kérdés, hogy milyen gyümölcsfajokat és azokat milyen mértékben bántja az itt szoban lévő parazita. Az összes közlemények mind amellett nyilatkoznak, hogy legtöbbetszenvednek a körte, az őszibarack és a szilvafajok, azután az almák, és valamennyi között kivált a lörpe fák. Ha pedig a megtámadott fáknak eredetét, származási helyét nézzük, kitűnik, hogy ezek mind nem kaliforniai, hanem külföldi, részint japáni (ázsiai), részint európai eredetiek. Az angolémei hercegnő (Duchesse d'Angouleme), a Lörneckerkörte (Lédrene), a Bartlett-körte (Vilmos körte) azok a fajták, amelyek Kaliforniában leginkább szenvednek, ezeknél nagy fertőzés esetén tele van tetűvel a levelet és a gyümölcs is. (A 34. ábrán a)-nál éven egy Bartlett-faj körte látható, amelynek felületé a tetű paiszajával van lepte.) E három említett faj közül azonban legtöbbet szenved az angolémei hercegnő, kevesebbet (mindazonáltal nagyon sokat) a

* Schwarz E. A.: The San José scale at Charlottesville. Ins. Life. VI. 250.

** Webster, F. M. Scale Insects. Wooster, 1896. p. 13.
** Smith, B. John: Investigations on the San José scale. Trenton, 1897. p. 22.

Barlett, míg még kevesebbet a Lörincz körte. Persze ez a „keves” így értelmezendő, hogy mind alpusztul, csakahogy az alpusztuláshoz szükséges idő esetleg hosszabb vagy rövidebb lehet. Az említett fajok után sorban következnek a japáni eredetű törpefajk, kiván a *Késze-szita*, majd a *hírnorivita* (purple plum). New-Jerseyben, tehát a más földrajzi fekvésűknél valamivel délbb vidéken igen sokat szenved a *Lawson*, *Buffum* és *Idaho* körte; a *Madame von Siebold*, *Garber*, *Seckel*, továbbá a piros és fekete szemű ribizli, az angol dió, a diszfaj közül a *sulfia* és a bokrok közül a *keszeszita* (*papayaka*, *Ectocarya*) és a rózsafajoknak leg több része szintén egyformán szenved.

Ezekben szemben állnak azok a fák és bokrok, amelyek a kaliforniai gyümölcsiparisztól nem támad meg. *Schwarz birten*, *japáni datolya szitán* (*Diopyros virginiana* L.) nem találta; de Tyler Townsend birsen is találta. Hasonlóképpen *cseszernyén* (a fekete tatár-ny) sincs; nem találta továbbá a *malna* és *Közmele* (egres) *hegykórós*, nem a *szőlő* és nem az *aprós* (strawberry) és végül nem a citromfajok, valamint a tülerefa fajok sem. Érdekos a *Le Conte* körte esete: ez a fajsáklólan szenved, de ha már a kertben van és megmótt, akkor e rovar nem bántja többé és pedig még akkor sem, ha a kóroskórú levő fája lete is vannak a paizstetűvel. Nem szenved e rovar bántalmát a japán *Gidzen* *Özmet* és a *Kieffer* (Kieffer?) körte sem, amely utóbbi a *Smith* tanár igen kedves esetet hoz föl. Ez a fa ugyanis egyszer közösen volt beoltva egy törzsbe, amelynek egyik ágán *Lawson* körte, a másik az itt említett *Kieffer* körte volt. A *Lawson* már elpusztult, míg az *é* a két nagyon bántja. Ugyanevűtől látható a közös törzsi ojtványon is; a *Lawson*-ág leveit tetűvel, míg a *Kieffer*-ág alig, és nem szenvedett semmit.)

Sajnálom, hogy nem vagyok vérbéli polemologus, mert így bizonytan tudnám, hogy az itt elősorolt gyümölcsfajták közül Kaliforniaiban melyik autochton . . . . Így talán ki lehetne még mutatni azt is, hogy melyik volt e paizstetűnek tulajdonos gazdajönvénye. Mert a most ismertetett fajták után, midőn látjuk, hogy a kaliforniai paizstetűtől leginkább a behozott idegen fajták szenvednek, kidomborodik még jobban az a mozzanat is, a melynél fogva e titkértés nagyon hasonlóvá kezd válni a filoxera-kérdéshez, és a mit által még valószínűbbé válik az ón, a mulkói közleleményben csupán csak tudományos feltevésnek alapuló állításom is, hogy e két Kaliforniaiban nem idegenből került, hanem ott fejlődött ki veszedélyes. Hiszen a filoxera Amerikában szintén csak a bevitel európai vesszőket tette tönkre és pedig Virginia államában már 1820 óta. Épp így vannak a kaliforniai paizstetűvel is, és is csak a külföldről, Japánból és Európából bevitt fajtákat bántja, ellenben a belföldiekről, mert talán nem kiválóan s nem oly jók, mint az amerikai szőlőfajok, halgat a hír: a rossz fajta nem kell a tetűnek sem. Megjegyzem, hogy itt nem a Dél-Kaliforniát, Arizona államát, vagy Új-Mexikót kell érteni, mert itt a tetű már egyáltalán a tetű nem igen fejlődik, sőt nyilván a nagy hőség ki is pusztítja.

Ezzel végeztet volna az állat leírásával és kártételével. Következésként vessünk egy pillantást arra a küzdelemre, a melyet egyelőre az amerikai szaktársaim, a t. bogárszakos, folytatnak, hogy urai lehessenek, a helyzetnek: mert a termelő gyümölcséskertek nagy része még egyelőre csak ideháza kapkod és radikális hatása szerek után keresgérel.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdések.

116. sz. kérdés. A komlótermelésnek Békés megyében való megonosztatása érdekében kísérlet olványtan tenni, a gyakori, igen erős szelek táros hatástanának elismarozása céljából a Hermann-fele alacsony művelést szeretném alkalmazni. Szives felvilágosítást kérek, hogy:

1. Alkalmazata-e már valaki az alföldön a Hermann-fele művelést és milyen eredményekkel?
2. A szükséges vasozások és egyéb felszerelések honnan szerezhetőek be?
3. Szakmunka, mely a Hermann-fele művelést részletesen tárgyalja, van-e, mi a címze és honnan szerezhető be.

B-Csaba

K. Ö.

117. kérdés. Kérem tudomra adni, mily táparányok alá a szárított kukoricázomások a szemes kukoricázához és az első osztályú réti szénához?

Nasizc.

F. Á.

118. kérdés. Mai postával léher és luczernából mintát küldök azon kérséssel, hogy sziveskedjék velem tudatni, elvethetem-e ezen magot, nincse bele amerikai mag keverve, mert nekem ez mint azt fölmentes mag megvételre ajánlatok.

Csicalcs.

M. S.

Feleletek.

Idegen testek a marha gyomrában. *(Felelet a 102. sz. kérdésre.)* Talán nem tévedek, mikor a nem eléggé érthető leírásból azt vélem leginkább kiközösíthatnám, hogy egy tehenéről s nem több-ről van szó, s hogy azaz egy tehené nem a nyujtott takarmánytól, hanem valami egyéb ok folytán ismételtlen felvüdüd.

E felvüdüdus okának részeseztől kétféle vélemény van. A egyik a levegőnyelés, vagy gázrögzítés, mely marháknál ugyan ritka, de előfordul és lényegere nézve ugyanaz, ami lovaknál az u. n. jászorlás, vagy karórágas, és pedig ennek azon formája, amely levegőnyeléssel társul. A második, amelyet még erősebben gyanusítok, az idegen test a gyomrában.

Ismeretes, hogy majdnem minden 2-ik levágot szarvasmarháknak több-kevesebbel idegen testet találnak gyomrában, különösen bendőjében. Nyelenek legkülönösebbük, szegek, agyag és füvegcserepek, kövek, szörnyölgök, tört kések, rillák stb. melyek nérszerint szilaktakarmányból kerülnek, arval jutnak be bendejébe. Így idegen testek ismétlődő felvüdüdést okozhatnak, mert a gyomrok nem működhetnek miattuk teljesen szabályosan, de a tük és szegek azoktól átfurhatják idővel a gyomr falát, át a rekeszizmot is, és bejuthatnak a szivbe is, az halálosan megsejtén.

Azt hiszem, az az eset forog fenn kérdésével teneivel s ki van tehát téve annak, hogy továbbra vizsgálatot szándékoztok fognak jelentkezni állatja szügyén, lebonyolójában, hasájlán s másbol és ki van téve annak, hogy állatja hova-tovább jobban és jobban le fog romlani és elsenyvedve kimulki.

Ha ismételt vizsgálatok az állatorvosn is erre kell gyanuja, úgy értékesítse kérdéseit a tehénre vághatóban miniszter háttarál.

Éppen az, hogy az állat immár nem eszik, nem iszik, nem kérődik, folyton ál, és nehezen nyúg, arra mutat, hogy az az idegen test a rekeszizmot már átfurta s a szivhez, vagy már a szivbe ért. Boncolásokról meg is lehet azt és sebben találni.

Köszönetet mondok mindezt előadó, még az állatorrost s aztán háttarozom a ténem megértására vagy levágotása felett. *Monostori.*

Patkányirtás. *(2 ik felelet a 103. száma kérdésére.)* A patkányirtás kérdése már oly sokszor volt tárgyalva és különböző eljárás módjaira, hogy az azokat kérdéstevő ügyelmelem kísérte volna, már régen nem paszankodhatnék patkányai miatt.

Egyik igen hatásos alkalmazása a gipsz, a második a tengeri hagyma. Ezek alkalmazásakor azonban ügyelni kell arra, hogy a patkányok az alkalmazási időben más eleséghez — ugyanazon helyen — ne jussanak.

Kíséreje meg kérdéstevő azon helyiségben, hol a patkányok vannak, egy-két napig egy deszkát a tengeri hagyma és a gipsz között elhelyezve, a patkányok eljutását, hogy a tengeriszót a patkányok elfogyaszthatják, keverje a lisztet felérzésben porított gipszzel és azt cukrozza meg, hogy jó édes legyen, egyuttal pedig tegyen különböző, könnyen hozzáférhető helyekre elegendő vizet, hogy lakmozás után a patkányok szomjazhat olthassák. A teljes jótékán után, sok vizet isznak, minék fövethetkezéiben a gipsz gyomrában megkeményedevén, emésztéhetlenné válik és a patkányok elhullanak.

A tengerihagymával való eljárás a következő: Alkalmazási időt tegyen oda, hol a patkányok leggyűrűsebben járnak, különböző edényekben, pl. tányérokból édes lépt, hogy a patkányok rákapjanak és azt megegyék. Ha látja, hogy azt elfogyaszthatják, főzzen meg a patkányok mennyiségét szerint — apróra felvagdala — egy vagy két darab tengerihagymát, melyet minden droguista-üzletben kaphat, édes tejben megfőzést után melegen cukrozza meg, hogy édes legyen, léte le és levegőnyelésre készítsen, melyekbe előzőleg az édes lejté adta. Ha azt a patkányok elfogyaszthatják, meg fog gyöződni, hogy néhány nap múlva nem talál patkányt, azok mind elhullanak. Csakahogy mindkét eljárás mellett elegendő mennyiséget kell a patkányok számdhoz viszonyítva adni, hogy mindmárján elhessegek befel és elegendő.

A gipsz alkalmazásánál óvatossákn kell lenni, hogy abból más állat ne egyék, mivel az más állat gyomrában is megkeményedevén, bajt okoz, a tengerihagyma csak a rágeselőknek árt.

Mármal sorférdésztől azonban annyit volt a patkányi hogy, a malacokz fillet és farkát lértágt, sőt a kockák fillet is megrágtá.

Alkalmazásán én is különböző írtást, sőt fölbortel is lövöldözöttnek naponként 10–12 darabot, azért csak szaporodott, nemhogy fogynál, sőt már a magtároló használt felső részbe is feljárt, ott kelet meg tartanog, hogy az időt a malacoktól is elpusztírták.

En mindkét eljárást alkalmaztam, t. i. először gipszet és nyomban tengerihagymát és dicskedeteket vele, hogy a legjobb eredményt, mert patkányt a fiaztatásban előzőszerint találni nem lehet.

Tessék tehát kísérletet tenni, ha kellőleg jár el, az eredményt el nem maradtat. *N. G.*

Igás ló takarmánya. *(Felelet a 108. sz. kérdésére.)* Barmféle takarmány is, mely egyáltalán lónak is jó, munkabíró kondíciókban képes fenntartani az igás lovat, ha abban a takarmányban kellő mennyiségű szerves anyag és lényegtartalmú szénhidratok találjanak, ami nélkül anyag, kellő arányban befoglalhatik.

A jó széna, az és szalma, megfelelő kvantumban, legjobb elesége az igás lónak is, azonban a lehető tápláló anyagok bevethető a ló szervezetébe más takarmányokkal, így tehát a széna hozzá zabos kukoricával is, onként étvén e nézőt a szénhidratok, ami nélkül az az abrak elészterő takarmánynak nem mondható. Még így is, csak akkor okserzi is az a takarmány egyszersimén, ha nem az az eszt, amit kérdéstevő említ, hogy t. i. ott ez a két abrak-fele egyará, hanem ha azaz eszt, hogy a tengeri jóval olcsóbb.

Lőrén megmondhatom, romlatlan zab jobb mint a jó minőségű tengeri, s emiatt én azt ajánlom, hogy — ha már az ár egy

*) Smith B. J.: The San José scale in New-Jersey p. 15.

Tör. véd.

Impregnált takarmány-répmag

Budapesten kizárólag csakis MAUTHNER ÖDÖN

magkereskedésében kapható.

Az impregnálási eljárás abból áll, hogy forró nedves levegő jelenlétében a répmag egy bizonyos időtartamra kénssavval és klórgázzal érintkezik tehát fertőtlenítve lesz, **miáltal a répmagon tapadó összes mikroorganizmák, csiragombák stb. teljesen és biztosan megöltenek.**

Az impregnált répmag előnyei:

1. Csiraképessége **sokkal magasabb** mint a nem impregnálté.
2. **4–5 nappal előbb kel ki**, mint az ugyanilyen viszonyok közt elvetett nem impregnált.
3. Csirázási és fejlődési erélye következtében **10 napon palántája oly erős, mint a nem impregnáltból származó 3 hetes.**
4. **Kedvezőtlen tavaszi időjárás esetén az impregnált 20–25 százalékkal nagyobb termést ad**, mint ugyancsak kedvezőtlen tavaszi időjárásnál a nem impregnált.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldetik.

Kis-Szállás, 1897. június hó 10.

MAUTHNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Van szerencsém értesíteni, hogy az impregnált répmag után kelt palánták sokkal erősebbek és egyenlőbbek, mint a nem impregnált mag utániak, sőt az utóbbiak sokat szenvedtek az ormányos bogarak által, a mi az impregnált répnál nem észlelhető.

Tisztelettel

Brandeis Ede s. k., urad, intéző.

Henrika, 1897. június 29.

MAUTHNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Vonatkozással május 28-áról kelt beces felhívására van szerencsém közölni, miszerint a küldött répmagvak immár mind kikeltek. Egyenletesen jól csakis az oberdorfi mag kelt ki, míg a vörös Mammuth és sárga olajbogyó ritka maradt. Impregnált és nem impregnált mag közötti különbség az oberdorfinál nem volt, míg a Mammuth egy, az olajbogyó két nappal előbb kelt (az impregnált t. i.) — Ezen kétféleségnél a fejlődés első hetében az impregnált maggal vetett parcellákon a növények erőteljesebben fejlődnek.

Tisztelettel

*Kloizner, s. k.,
Gróf Chotek Rudolf tisztartója.*

MAUTHNER ÖDÖN urnak, Budapest.

A répmagvak későn vetve csak a múlt hó 20-án kezdtek kelni, még pedig egyszerre, azon különbséggel, hogy az impregnált jobban, egyenletesebben kelt, tehát sürűbb sorokat tüntet. Valamennyi egy napon lett megkapálva.

Écska, 1897. június hó 8.

Tisztelettel

Winkler s. k.

Mezőhegyesi m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

MAUTHNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Folyó hó 1-én kelt levelezőlapon tett kérdésemre van szerencsém a következőkben válaszolni:

A küldött répmagvak f. é. április 13-án lettek elvetve, április 22-én valamennyi egyszerre kelt ki.

Az impregnált és nem impregnált között az első napokban különbség nem volt észlelhető, 4–5 nap múlva azonban csakis az oberdorfinál volt észrevehető, hogy szebb és a sorok tömöttebbek az impregnáltnál, mint a hasonló fajta nem impregnáltnál.

A további figyelések nagy gondnal eszközöztettek.

Mezőhegyes, 1897. május 11.

Juhász s. k. kir. tanácsos, igazgató.

Mikép vált be az impregnált takarmányrépa-mag?

Pankota, 1897. június hó 19.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

A répák egyáltalán igen szépen fejlődtek, az impregnált magból kelt palánták erősebbek a nem impregnáltnál.
Kiváló tisztelettel

Sulkovszky hercegg-féle gazdasági intézőség: lby s. k.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Itt annyira esős idő jár, hogy minden gyorsan fejlődik és kel s így alig tudnék határozott választ adni, de talán mégis az impregnált mag egyenletesebben és gyorsabban kelt ki.

B.-Csaba, 1897. május 8.

Zlinsky István, s. k., gazdas. egyleti titkár.

Aicsuth, 1897. május 5.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Becses megkeresésére válaszulölag értesitem, hogy a kísérletre küldött répa-magvakból az impregnált három nappal előbb kelt ki, mint a nem impregnált és feltűnően erőteljesebb is fejlődése.

Ó cs. és kir. fensége József főherceg ur jószágigazgatóására:

Ricz s. k. igazgatósági titkár.

Lepsény, 1897. október 29.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

A Lepsényi uradalom részére küldött háromféle répamag egyenlő talajba elvetve, egyenlő munkában részesítve, a következő eredményt mutatják fel.

A kikelés- és fejlődésnél alig mutattak fel látható különbséget, a termés vég-eredménye a következő:

Egy magyar hold adott:

Oberndorfi impregnált	26424 kgrót
„ nem impregnált	23100 „
Vörös Mammutimpregnált	20400 „
„ nem	17400 „
Olajbogyó impregnált	18360 „
„ nem impregnált	16200 „

A fenti kimutatásból kitűnik, hogy az impregnált magvak nagyobb hozamot adtak, mint a nem impregnáltak. Daczára, hogy a kelés- és fejlődésnél szemmel látható különbség nem mutatkozott, mégis kell, hogy a a fejlődésre befolyással legyen a mag beavatása.

Hogy biztos meggyőződést szerezhsek, kérem jövő időben egyik magból impregnált és nem impregnált magot küldeni, de csak oberdorfi.

Kiváló tisztelettel Balassa Lajos s. k., kasznár.

Nagy-Dorogh, 1897. május 3.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Az impregnált és nem impregnált répamag kelése közt egy és fél nap a különbséget az impregnált előnyére. Tisztelettel Bakay Desző s. k.

Sárd, 1897. május 15.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Az impregnált és nem impregnált répamag kikelési különbség nálunk 5 nap volt, vagyis az impregnált 5 nappal kelt ki hamarább.

Tisztelettel

Bereczky Sándor s. k. uradalmi ispán.

Van szerencsém becses tudomására hozni, hogy az impregnált és nem impregnált répa között annak további fejlődésében és növekedésében látható különbség (még az első kapa előtt) állott be, mely a kapa után annál szembeötlőbb.

Az impregnált répa növekedésre, nagyságra és színre lényegesen elült a nem impregnálttól. Mig az előbbi intenzív zöld színű és nagyobb, az utóbbi öregedett s haloványabb. — A Mammuthnál a különbség kevésbé szembeötlő, valószínűleg a talaj nem felel meg e répa fajnak.

Kiváló tisztelettel

Bárá Stummer Agoston-féle jószágigazgatóság, Tavarnok, u. p. Nagy-Tapolcsány.

Klapatek J. s. k.

1897. június hó 2.

Van szerencsém a tavarnoki uradalom fentebbi jelentését az impregnált répamagvakra vonatkozólag megküldeni. Maradok Kiváló tisztelettel

Meskö Pál s. k.,

nyitrai megyei gazdasági egyleti titkár.

Mezőhegyes, 1897. június 2.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

F. hó 28-án kelt becses kérdésére válaszulva, van szerencsénk a következőköt közölni:

A nedves időjárás folytán a répák szép fejlődésnek indultak, csak a Mammuth hagy hátra némi kívánni volt. Az olajbogyónál és Mammuthnál kevés különbség van az impregnált és nem impregnált között. Mind-

két fajnál az impregnált valamivel jobban fejlődött és talán ezért van, hogy a földi bolla kevesebb kárt tett benne, mint a nem impregnáltban. Az oberdorfi- nál a különbség feltűnőbb. Ennél az impregnált jóval szebb, mint a nem impregnált.

Mindhárom faj már ki van egyezve.

A mezőhegyesi m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

Kisbér, 1897. május 6.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Megkeresése folytán tudatom, hogy az impregnált répamagvak 3—4 nappal korábban keltek a nem impregnáltaknál és pedig a sárga oberdorfi 4, az olajbogyó és Mammuth 3 nappal előbb. Fejlődésükben is előbbre vannak a nem impregnáltaknál.

Kisbéri m. kir. áll. ménésbirtok gazd. igazgatósága. Vasdinnyei intézőség.

N.-Szarva, 1897. május hó 5.

MAUTNER ÖDÖN urnak, Budapest.

Háromféle impregnált és annyi nem impregnált répamagot április 22-én sajátkezűleg vetettem el a nagyszarvai kísérleti téren. Ma van május 5-ke és konstatalom, hogy a magvak gyönyörűen kikelnek, úgy, hogy különbség csak az impregnált sárga oberdorfi-nál észlelhető, — ez a leg-szebb kikelést mutatja. Későbbi megfigyelésemet közölni fogom.

Hazafias kiváló tisztelettel

Pódr Titus s. k.

Országos Magyar Kőlesónös Biztosító Szövetkezet.
BUDAPESTEN, VIII. József-körút 8.

Alakult 1904. évszón.

Elnöke: TELEKI GÉZA gróf. Alnelök: CSÁVOSSY BÉLA.

Tagok: ANDRÁSSY GÉZA gróf, BUDAPOVICS SÁNDOR, DESSÉWFYFY ARISTID, PÉSPÖKY EMIL, RUBINKA OTTÓ, SZENTKIRÁLYI KÁLMÁN, SZILÁSSY ZOLTÁN, SZORVY ZSIGMOND, TELEKI SÁNDOR gróf, Veszélgazdó: SZÓNTY ZSIGMOND.

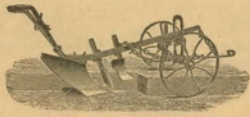
AZ ORSZÁGOS MAGYAR KŐLESÓNÖS BIZTOSÍTÓ SZÖVETKEZET a garudakörönös általános elismerése szerint híven megfelel kiváltásának; folyton fejlődő e reformokat, melyeket a garudakörönös évez óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vitia ki magának, az

Épület és átalány (pauschal) biztosításnál rendkívül mérsékelt díjtarv belemo megakarítást tesz lehetővé; a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bíróyeggel; — minden más illeték kizárásával.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a háza épület 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapestén, József körút 8. sz.) és a vidéken létesített ügyközségek. 5024

Egyetemes és mélyítő ekék

□ acélgerendelyvel, páncélacél kormányláppal egy darabból, önvezetékkel, állítható szarvakkal.

Többvasú ekék.

UJ: Finom-, szántó- és csuklós-bor-
 1898-III) nák, rétboronák, háromtagú- és
 szerkezet. egytagú hengerek.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körút 60 sz.

Fűkaszázó és aratógépek, lögerezlyék, gözseprőkészítetek nagy választékban.

**Gazdák és kertkedvelők
 figyelmébe!**

Magas csiraképességű és kitűnő minőségű

gazdasági és kerti magvakat

szállít igen jutányos áron

FROMMER A. HERRMAN utóda
 magkereskedése BUDAPEST.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

Közvetlen Amerikából

importált,
 most megérkezett

Poland china

tenyészsertések pedigrével,

PICK OSWALD

VIII, Külső Kerepesi-út 1. sz.

Magyar

5461

Fenyőmag Pergető Intézet
 Faragó Béla. ZALA EGERSZEG.

Kittintetve diszokével, arany-, ezüstszemmel. Ajtál mindennemű

legmagasabb csiraképességű

Erdészeti magvakat,

a melyekért a budapest m. kir. állami magvizsgáló állomás leteltel alapján teljes szavatosságot vállal.

Árjegyzék és számos erdészeti hatóság elismerő nyilatkozata ingyen és

Megjelent
 Rövid
 utmutatás

a gazdasági
 könyvvelti
 nyomtatványok-
 hoz.

Ára 30 kr.
 Fortómentesen 25 kr.
 Megrendelhető a

„KÖZTELEK“
 kiadóhivatalánál.

Mezei egereket

biztos és tömegesen kipusztít **SIPŐCZ ISTVÁN** pesti egyezszerése által labdacz alakban készített, övek óta legelőkelőbb uradalmakban, számos gazdaságban és közegben páratlan eredménnyel használt

egérméreg.

Híltelen tapasztalatok szerint egy holdra 1-2 kgr. (10-20 ezer labdacz) elegendő.
 Postaszemélyt (kártyával 5 kgr.) 3 frtért, 100 kgr-t 45 frtért küld

Sipőcz István

gyógyász, PÉCS. (Baranyán)

Bővebb értesítést ingyen és bérmentve.

Fairbanks mérlegek a legújabb és legjobb mérlegszerkezetűek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek szádos rendszerűek, tölsélysos hémmerőkökkel bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mértegek.

Tartósság, pontosság és könnyű kezelésüknel fogva ugyazánban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitűnőbb mérlegek. **Gazdasági-, szekér-, marha-, zsák- és rakтары**

mérlegeinket

célészertül és a ezínak megfelelő szerkezetüknel fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyoknál szádosított jobb kivételű tízes mérlegek áráinál nem magasabbak, a hiteltelenség, csomagolás és loco vasutára való feladás költségét már befigyaltatánk. — **Gazdasági egyesületi tagok** érdekvéreményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkban, Andrássy-ut 14. emlemlök. Árjegyzék, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

FAIRBANKS MÉRLEG és GÉPGYAR részvény-társaság,
 BUDAPEST, Andrássy-út 14. Gyár: Külső Váci-út 156.

Pályázat.

Méltóságos Gróf Károlyi Lajos ur stomfai uradalma-
ban foltó év apríl hó 1-én

gazdasági irnoki állás

töltendő be.
Pályázhatnak felsőbb tanintézetet sikeresen végzett,
katonai kötelezettségüknek elment tett, a magyar és német
levelezésben jártas, a gazdaság minden ága iránt előszer-
velten tisztelő, szorgalmas s szórny igényű fiatal emberek.
Az uradalomban rendszeresített irnoki fizetés, a hiva-
talbélés napjától számítva kiadatik; mindazonáltal az állás
csak egy évi próbászolgálat után lesz véglegesítve.
Végbizonyítvány és esetleg gyarmokokról alkalmazásról
szóló bizonyítványok másolatát a sajtóközvetítő írt folyamod-
vány s utóbb keletli arczképpel együtt; márczius hó 20-ig
az uradalmi juhászati felügyelőség ezimén Stomfára, (Pozsony-
megye) küldendők. 5440

Wieschnitzky & Clauser's Nachf.

magkereskedés és termelés
Wien, I., Wallfischgasse 8.
Mindenemű gazdasági magvak,
Bécsi főzélék- és virágmagvak
elsőrendű beszerzési forrása.
Főbb cikkek:
styriai vöröshere, proveneci lazarna, fűmagvak,
répamagvak, zöld- és száraz-takarmánymagvak.
Árjegyzék ingyen.

Eladó szőlővessző.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
„istvántelki immunis“ homoktalajú
szőlőfajából a következő európai és amerikai szőlővesszők eladók:

Gyökeres európai vesszők.	
Tramont Piros	4.000 drb. ezre 16 frt.
Furmint	600 „ „ „
Sima európai vesszők.	
Olasz Ristling	26.500 drb. ezre 8 frt.
Nagy Burgundi	8.500 „ „ „
Tramont Piros	4.500 „ „ „
Furmint	300 „ „ „
Piros Bakar	2.900 „ „ „
Chasselas blanc	1.800 „ „ „
„ croquant	400 „ „ „
„ rosé	2.900 „ „ „
Mézes fehér	9.300 „ „ „
Madécaine angevine	2.900 „ „ „
Muscad vegyes	1.800 „ „ „
Kadarka	300 „ „ „
Sz.-Lóvinca	1.800 „ „ „
Gyökeres amerikai vesszők.	
Riparia Sauvage II. osztályú	11.000 drb. ezre 8 frt.
Herbemont	1.000 „ „ „
Jaques	4.000 „ „ „
Vialla	800 „ „ „
Sima amerikai vesszők.	
Riparia Sauvage	10.200 drb. ára 6 frt.
Herbemont	1.000 „ „ „
Jaques	6.500 „ „ „

Megrendelések az
Országos Magyar Gazdasági Egyesület igazgatójához
BUDAPEST, Köztelek intézendők. — Az elszállítás **tavasza-**
szal történik a megrendelés sorrendjében. — A megrendelés a vesszők fele
ára előre beküldendő, hátralévő rész utánvételel szedetik be. — Csomagolásért
és vasutára szállításért ezenkívül 1 frt számítatik. **IGAZGATÓ.**

MEGJELENT
a „Köztelek Zsebnaptár“
„Köztelek Évkönyve“
1898-ik évre.
Szerkesztők és kiadói:
Hrabeczky Gyula és Szilágyi Mihály
az Országos Magyar Gazdasági
Egyesület titkárai.
Az Évkönyv bővített tartal-
mával, a tavalyinál na-
gyobb terjedelemben, kö-
rülbelül 32.000 gazdát és
gazdáltnak pontos címivel
jelent meg.
A két könyv előfizetési ára
a „Köztelek“ előfizetői
részére 2 frt 20 kr. posta-
díjjal együtt. A két könyv
csak együttesen rendelhető
meg külön-külön nem ka-
pható. Bőlti ára 2 forint
60 krajczár.
Megrendelhető a „Köz-
telek“ kiadó irodájában,
Budapest, III. u. 25.

Gazdasági kötélárak,
vesszők, vízhatlan és kocsienyvek, zármagok, bevé-
nyes, szőlő, szőlő, szőlő, szőlő, szőlő, szőlő, szőlő,
tők, kender, kőcs és zsákkötők.
Tornaszekők, függőágyak és
mindennemű hálók ipartelepe.
SEFFER ANTAL Budapest.
IV. (Károly-laktanya) Károly-utca 12. sz.
Ered. angol Lawn-Tennis játékokból gyár-
tatr. Előnyös árak. Gondos kiszolgálás.
Videkre árjegyzék szerint. 5200

UJI FISCHER-féle UJI
butorfényező tinktura.
Az én fényező tinktúrámmal mindenki egyszerű előjár-
sal régi butort felújthat.
Földművelésügyi tartós fényű!
Ára palackonként a tartozékokkal együtt 60 kr., 1 frt,
és 2 frt.
UJI Törvényileg védve!
Ajánlom továbbá ismert aranytinktúrámat.
EM. FISCHER, BÉCSI, LI, Budapesti u. 11.
Flóküzlet: 1, Wollzeile 5. (A késesüzletben.)

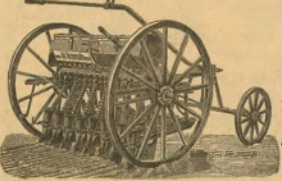
Illatos levelű sövényrozsa növény (sweet Briar) eladás.

Áthatlan élőszövény előállítására kertek és szőlők be-
kerítésére, kivált 60 cm. mélyen felosztott homok és ho-
mokok talajban. Két éves és erős gyökérzettel bíró növén-
yek ára **500 drb 5 frt, ezer drb 9 frt.** Csomagolás
önköltésen. Minden hosszmetérrre elég tíz növény.
Fehér Irma kertésze,
Temes-Paulis u. p. Versecz.

Reissenzahn Antal

gazdasági géppgyár vas- és fémöntőde
BUDAPEST, VI., ker., Eötvös-utca 38. szám.

Utolérhetetlen! **STEFANIA** Utolérhetetlen!

csigarendszerű **sorvetőgép** merítőkerék és kanalak nélkül, melyvel bármily minőségű mag vehető
minden változás nélkül, csupán a gép hátsó részén alkalmazott **pontos táblázat** szerinti szabályozás-
tal egy egyszerű **teljesítő** segélyvel.
Ezen **vető** s **kerék** aratató mindenütt, hol eddig használhatlan volt. **Ugy hegyes, mint**
lapályos vidéken kifogástalanul működik.
— Számos elismerő levél. —
Gyárt továbbá mindennemű más gazdasági gépet legbiztosabb kivitelben.
Részletes árjegyzék ingyen és bérmentve.

Nagyméltóságú **Széll Kálmán úr**
Rátót-Héraházi telivér Simmenthali tenyészete

f. é. márcz. 21-én, d. e. 10 órakor Héraházán

(vasuti állomás KIS-UNYOM) tartandó árlejtésen

**20 drb bikát és
15 drb tehenet
és előhasi üszőt fog eladni.**

PINTÉR MIHÁLY,
szántartó.

5367

MEGHÍVÓ.

A „PÁTRIA“ IRODALMI VÁLLALAT ÉS NYOMDAI R. T.
1898. évi márczusi hó 21-én, délután 5 órakor Budapesten, a „Köztelek“
nagytérképben (IX., Üllői-ut 25. szám)

rendes évi közgyűlést

tart, melyre a t. részvényesek czennel meghívának.

TÁRGYSOROZAT:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, az 1897. üzletéről szóló vagyonszámla bemutatása, a nyereség hovatartozása és a felmentvény megadása iránti határozat.
2. Poszevitz Kornél részvényőr iránti a alapítóknak 100.000 koronával való leszállítása tárgyában ennek előadására esetén az alapszabályok megfelelő módosítása.
3. Négy igazgatósági- és négy felügyelő-bizottsági tagnak választása.
4. A felügyelő-bizottság 1898. évi tiszteletdíjának megállapítása.

Az összes részvényesek azzal hívatnak meg a közgyűlésre, hogy részvényeiket az Glés megnyitása előtt legkésőbb egy órával a pénztárnál letenni sziveskedjenek. A mérleg a társaság üzletiállásában a közgyűlést megelőző nyoelz napon át az alapszabály értelmében betekintés végett kivéve tartatik, s ezekivül minden részvényesnek megküldött.

Budapest, 1898. márczius hó 1-én.
Mérleg az 1897. év végével.

Az igazgatóság.

Vagyok: Készletek 22566 frt 14 kr. Beruházások 11729 frt 82 kr. Felvásárlások 75748 frt 86 kr. Anyagok 78972 frt 81 kr. Hitelök 72326 frt 86 kr. Állományi tételök 10869 frt 17 kr. Vezetésköz állomány a mek. évről 54750 frt 48 kr. 1897. évi nyereség 69932 frt 71 kr. Marad. vevőlesek 41107 frt 75 kr. Összesen 317627 hl 13 kr.
Telzer: Résztvényitöke 250.000 frt; Tartalékaklap 22 frt 10 kr. Szérvényi váltók 21948 frt 99 kr. Hitelök 37965 frt 17 kr. Állományi tételök 7371 frt 89 kr. Összesen 317627 frt 95 kr.

Vezetésköz- és nyereségszámla.

Vezetésköz: Nyomda kiadásai 120.492 frt 95 kr. Üzleti költségek 10227 frt 95 kr. Leírások 14545 frt 25 kr. Nyereség 10252 frt 71 kr. Összesen 158.428 frt 28 kr.
Nyereség: Nyomda munkák 135.079 frt 48 kr. Kiadvások 2704 frt 71 kr. Vegyesek 644 frt 67 kr. Összesen 158.428 frt 86 kr.

Elek Eszl s. k.
főkönyvös.

Az igazgatóságok:

Kiss István s. k., elnök. Fábán János s. k., vezérigazgató. Czifler Győző s. k., Eövi Illés Aladár s. k., Párczel Ferencz s. k.

Jelen mérleg számlát és nyereség-vezeték-számlát a társaság könyveivel összehasonlítván, teljesen meggyőzőnek és helyesnek összeállítottának találtam.

A felügyelő-bizottság:

Maurer Vilmos s. k., elnök. Mezey Béla s. k. Rubinéck Gyula s. k. Zachar Gyula s. k.

Legnagyobb termést ad
magas polarizáció mellett
a beföldi cukorértéknag, fogye:
„Wohanka terménydús“
csakis ölmozott aszkokban adatik el.
Ugyazinte ajánl
franciaia spirítuszrépamagot
és mindennemű
takarmányrépamagvakat.
Wohanka és Társa
kulturálomáiai és laboratoriumai
PRÁGA. BUDAPEST. BECS.
V. Váci-körút 76. sz.

„HAMPSHIRE DOWN“ JUHOK.

Kitünő hús, jó gyapjú, nagy súly.
Ezen kivánán értékes

angol juh-fajta
bámulatosan korai

fejlettségénél fogva utolérhetetlen
czen kívül pedig oly erős szervezetűek, hogy
minden éghajlathoz alkalmaznak,

és a tenyésztésük végre egyedül állanak.
A „Schmidtdé Club“ 1857. decembertől ki-
állított Londonban a „Hampshire Down“-ok voltak
a legértelmezőbbek. A hányagok csoportja 20 nevezésű
felmutatta mind a hibák számarát végre és egy bíróság
a Chiseldon éjje a legjobb rövid gyapjúval, közeli a
kialakítás tartakban maradt. Egy „Hampshire Down“
tenyésztő első díjat nyerte mindenteljes rövid fajak között a
legjobb állatok versenyében.
Közlelési felvilágosítást nyújt
James E. Rawlence,
a Hampshire Down juhtenyésztők szövetségének titkárja,
Salisbury, England.

Árak franco csomag
állítás, becsi indóháztó
szállítva, tartány ea 20
kilo, kilónként 40 kr.
tartány ea 50 kilo
kilónként 38 kr. postaköltséggel
ingyen csomagolás és
bármintesen 4 kilo
4 kilo 1 félhészelenként
hossz 2 frt 80 kr., 4 kilo
4 félhészelenként 2 frt
Kaucsukkal végzett,
kilónként 10 kerral több
Vízmentes bármintesen
választásnak.

TERMEZETI NYERS-VASELENE
Pata és Bor-Apolóster
Kölsé fizetia súly bármintesen frt.20

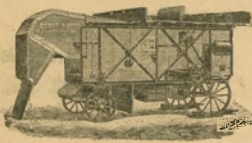

JUST E. A. és Társa, BECS, XII/2.

ROBEY & CO. COMP.
gépgyárosok
Budapest, IX. ker., Rákos-utca 7-9. szám
(az iparművészeti múzeum mellett).

Legelső gyártói a vaskeretes cséplőgépeknek.
Gőzmozgonyok, cséplőgépek, kazalrako gépek, uti mozdonyok, vízszint fekvő talapzatos gőzgepek, Cornwal gőzkazánok, magas nyomású vagy Compound „Robey“ stabil-gőzgepek mozdony-kazánnal, malomok és malomberendezési tárgyak.

ÁR EGYZÉKEK ÉS KÖLTSÉGVETÉSEK KIVÁNATRA INGYEN ÉS BÉRMENYTE.

Szépfausi kosárgyár

Szépfa.

Eladásra készletben ajánl szőlő, zöldség, gyümölcs és egyéb szállításra alkalmas 5—10 kilós **fehér és barna kosarat** 12 50 ft-tól 23 ft-ig szárazánként.

Csirke, liba, pulyka stb. kosarai különböző nagyságban 25 ft-tól 120 ft-ig szárazánként.

Dinnye és egyéb kosarak valamint gazdasági, kukorica és krumpli kosarak 12 ft-tól 24 ft-ig.

Ruha- és méhkosakot megrendelés szerint.

Különös formában a legérdekeltebb idő alatt készít bármily mennyiségben a beküldött minta vagy mérők szerint. A n. érd. közönség becses megrendelését kérve, marad tisztellel a tulajdonosa

Sármezey Árpád, birtokos.

Lapunk bekötési táblája

1 **ft 26 kr**ért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

Gőzekék

utczai lokomotívok, gőzcsoportgépek hajlására a fűszerigézi vasművekkel. A gépek vásárlásánál megőrzésügyi szakértői tanács adnak. Szives tudakozások

Erzhe-zogliche Cameral-Direction
in Teschen in Schlesien, czímen. 4091

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása és hizlalása

gazdák és hizlálók használatára.
Irta K. Ruffy Pál.
Ára portómentesen küldésel 1 forint 10 krajczár.

Mc CORMICK
ARATÓGÉPEK
a legjobbak a világon,
kévekötköz és marokrakók.

Mc Cormick vállalatának, melynek szerte a világon kiterjedő hálózata van, a legújabb és legerősebb aratógépeket készíti.
MÜLLER és WEISZ gyártók
BUDAPESTEN, V. Váci-körút 76. sz.

ERFURTI
FŐZELÉK-ÉS VIRÁGMAGYAKAT
első minőségben szállít
PUTZ OTTÓ
(Jühlike Ferdinand utóda)
magtényesztő, magteresező, mő-és kereskedelmi kortész
Erfurt (Németország).
(Alapított 1833-ban).
Dusan Illusztrált árjegyzék (magyar vagy német kiadásban) ingyen és bérmentve kapható.

PICHLER KATONAI-FŐÁLLATORVOS
ÁLLATGYÓGYSZEREI.
Vorarlbergi orrhurut-por megalkaldítja az orrhurutot a (gégesorvadást, egyszerű kátharrust), sergőket minden gége és mirigybántalmak, 1 doboz 60 krajczár.
Kölika és felfúvódás elleni balzsam a szarvasmarhák ellen gyorsan és biztosan hat, 1 kis palackkal 1 ft 20 kr., mindennemű köhög és köhögés ellen, nekikül-
Ólvasztó szappan, hetelen állatorvosok és ló tulajdonosoknak, 1 drb 1 ft 20 kr.
Amerikai farmer-fluid 1 flegóval 60 kr. **Seb-balzsam** 1 flegóval 1 ft.
Nagynyi eladás **Ludvig Eril** vegyész és drogistának **Dornbirn** Vorarlberg Oesterreich.
Készlet: **BUDAPESTEN, Török József** gyógyszerüzletében, VI. Király-utca 12. szám.

Superfoszfátok
állati és ásványi eredetűek,
a legmegbízhatóbb, a legjobban bevált és a legolcsóbb foszforosavas trágyaszerek, minden talajra alkalmasak.
Tartalmazzak 10—20% vízhen oldható foszforosavat.
Vegytartalomért feltétlenül szavatolunk. — Szárítva és szonnan őrölve.
Tekintettel a rövid tenyészidőre s e műtrágyák gyors hatására **nélkülözhetetlen a tavaszi vetéseknél.**
Kétannyi mennyiségű ciztrában oldható foszforosával sem pótolható hatás.
Ajánlok továbbá
Csontlisztet, Chilisalétromot, kénvasas ammoniákat, kálisólt, kaimitot, különleges műtrágyákat kapás és kalászos növények alá, **themenauai szab, superfoszfát-gyepszt** herések trágyájánál és az istállótrágya konserválására; **takarmány-mész** stb. bárhová versenyképes áron szállítja:
A. SCHRAM Prága.
Központi iroda: **HEINRICHSGASSE 27.**
Kénsav és műtrágyagyár **Ludenburg** Themenau és **Rostok** melletti **Lisszeken** helyi képviselőket keresztelek.

Takarmány-készítő kamrák
melyek berendezve: szénkavángit, répvágókat és zúzó, kukorica-morzsolókat.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH
mezőgazdasági gépgyárosok
Főraktár: Budapest, VI. kerület, Váci-körút 63. szám.
Kimerítő képes árjegyzékek és szervizok kívánatra ingyen és bérmentve.

FONTOS földbirtokosok, gazdák és raktárállalatok stb.-nek.

Ausztria-Magyarországon általán bevezetett s mindenki által hasznosnak elismert **ponyva-kölcsönző intézetem**

ajánl igen csodás kölcsön-díj mellett 80 mtr. és 40 mtr. nagyságu telített **ponyvákat,**

ezzeneken **zsákok** is kölcsönözhetnek igen olcsó árak és előnyös feltételek mellett. Egyenlő legelőre és szarvasoktatok leg. új és használt kéknyelű és

telített ponyvák, valamint **széképponyvák** 3.10 kgr. és 4-20 kört, továbbá új és használt **zsákok** minden nemben, gabona, faszen, liszt és korpás zsákok stb.

Minden 50%-kal olcsóbb mint bárhol. Ocska zsák és ponyva minden mennyiségben a legmagasabb áron megvételik.

NAGEL ADOLF, BUDAPEST,
V., ARANY JÁNOS-UTCA 12.

A „KÖZTELEK” előfizetőinek szives figyelmébe!

Alatti minék teljes kiadványkiszorítást átíróval, a „Köztelek” előfizetőinek kedvezményes áron, 15 forint helyett, **3 forintért** adom; az összeg előleges beküldése ellen, bérmentve.

MAGYARORSZÁG FÖLDBIRTOKOSAI.

Kiadta:

beliusi BAROSS KÁROLY.

A „Magyarország földbirtokosai” az összes nagybirtokosok, középbirtokosok, egyházi birtokok stb., stb. címeivel, a birtok kiterjedésének és minőségének pontos megjelölésével, tartalmazza község, járás és megye szerint, hiteles adatok alapján. **Birtokosárlásánál, hitelképességek megállapításánál, megbíráható csempék gyűjtésénél, árjegyzékek stb. szétküldésénél nélkülözhetlen.**

Vass József könyvkereskedése és minta-antiquáriuma Budapest, VII., Erzsébet-körút 38. Kimerítő árjegyzékem bérmentve küldöm.

Eladó cséplőgép garnitúra.

A Hernád-Némethi gazdaságban (Miskolcz mellett) a birtok felosztása folytán egy teljesen jó karban levő **8 lóerejű Shuttleworth-féle complet cséplőgép garnitúra,** valamint egy szinte

8 lóerejű locomobil ELADÓ.

Bővebb felvilágosítással szolgál 5459

VARGA IGNÁCZ tisztartó ur
Hernád-Némethi (Zemplénmegye).

Alakult 1856.

Aratógépre 1897. Mezőhegyesen első díj állami nagy arany érem!

KUHNE E.

Alakult 1856.

Magyarország legrégebb gazdasági gépgyára Mosonban.

Ajánlja „HUNGARIA” és „MOSONI DRILL,”

legjobb sorvető gépeit, sík és hullámos talajra. (17.500 drb eladva)

Leszállított árak **Uj! Moravek-** féle röpavető

műtrágyaszoróval **Uj! Sack-féle** ekek, 2, 3, 4 vasú ekek,

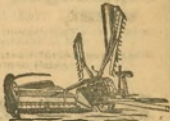
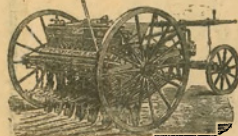
Laacke-féle híres szántóföld és kítőnő rétboronák. Őszike foga-

solására Duplex boronák. Hengerek minden nagyságban. Gabona-

tisztító gépek. Mezőhegyesi első díjat nyert OSBORNE COLUMBIA

marokrakó aratógépek. Kévektető és fűkaszalógépek.

Főraktár: **BUDAPEST, VI. ker., Váczi-körút 57/a szám.**

Réti komócsint
(timotheus fűmag)

ajánl 3 mmásztól feljebb veendő mennyiségben 100 kilónként 20 frt-ért a veendő által küldendő zsákokban „Véghles-Szalatna” vasuti állomáson mig a készlet tart

a Véghlesi Uradalom Igazgatósága
Véghles p. u. (Zólyomm.) 5407

Ajánlati tárgyalás
körpa szállításra.

A fogarasi m. kir. állami ménésbirtoknak

1200 métermázsza
buza korpára

van szüksége. A szállításra vonatkozó írásbeli ajánlatoknak

márczius hó 7-én deli 12 óráig

kell az igazgatóságához beérkezni. Részletes feltételek a m. kir. gazdasági főigazgatónál (Földmívelésügyi ministerium II. em. 72. sz.) és a ménésbirtok igazgatóságánál tudhatók meg. 5460

Fogarasi m. kir. áll. ménésbirtok igazgatósága.

Hofherr és Schrantz Budapest,
VI., Váci-körút 57. szám.

Több mint 250 darab működésben

loheredürzsölő-gépüket

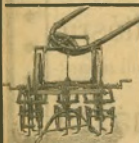
A jobb egjabb és szebb a löherre levezdölés, küförcölés és tisztításra egy művelés alatt

Árjegyzékek bérmentve és ingyen.

Bármitféle gőzcsepiőkészletnél alkalmazható.

Cernovsky & Comp.

mezőgazdasági gépgyára
BÖHMISCH BROD bei PRAG.

Ajánlja a t. ez. gazdaságosságának összes kiváló minőségű és mindenkor első díjjal kitüntetett gazdasági gépeit és eszközöit, s hátrahozza a következő szabott költségségére felhívni a figyelmet:

EGYES LÓKAPA (Cernovsky szabadalma) répa és repézéhez, eddig bel- és külföldön **20,000** db használatban.

Legújabb szab. háromsoros répakultivátorok.

Egy év alatt 4-szer kitüntetve.

szabadalmi jogi erős gyomláló kocsik és harponyfogók, szőlő- és kőművelők. 70—140 cm-ter.

Hat- és nyolczágu extirpátorok
Chilisaletromszóró

kétsoros, **kezeltőre** darabja 25 forint, 4 és 6 soros, **vonóőre** kormányozható öttalérszékkel darabja 80 és 100 forint.

Eladó birtok.

Szatmármegyében, Erendréd község határára a részese piszkóli vasúti állomástól egyóra távolságra fekvő, 1200 □ ölelvet számított

150 hold első osztályú szántóföld

egy tagban, egy 4 holdas belsőszéggel, rajta lévő lakóházzal, gabonás, istálló és göréval tehermentesen

30,000 frtért örökáron azonnal eladó.

Az adásvétel feltételei megtudható levélbeli megkeresés útján a Nagykarolyiban lakó tulajdonos

Miklósi Márton földbirtokostól. 5341

Hizott ökor eladás.

A Méltóságos egri Főkapitán sajo-várkonyi gazdaságában **5 darab a Szihalom és tilaji gazdaságában 10 darab, Zsigiberben 30 darab, tul a Tiszán Szent-Margita — polgári birtokokban 59 darab; — összesen 104 darab hizott ökor eladó.**

A venni szándékozók márczius hó 17-éig szóbeli vagy írásba foglalt ajánlataikat Egerben a kormányzósnál adják be.

Bővebb felvilágosítást ad alulírott.
Eger 1898. február 27-én,

Póka István,

Jószágfelügyelő.

KAINIT

nagyban és kicsinyben.

Megrendelhető az Országos Magyar Gazdasági Egyesület Hírközlő hivatalánál (Budapest Köztelek).

Árak:

nagyban wagon-rakományonként ab Leopoldshall-Stassfurt, ömlesztett állapotban 106 frt, zsákkal szállítva 130 frt. A vasúti szállítási költség a különböző távolság rendeltelési állomások szerint 130—140 frt között váltakozik.

Kicsinyben mm.-ként zsákkal együtt budapesti raktárunkból egyesületi tagok részére 2 frt 80 kr., nem tagoknak 3 frt.

A megrendeléssel egyidejűleg a kainit árárt egyesületünk pénztárához beküldeni kérjük, a szállítási költségek a küldemény átvételénél fizetendők.

Luczernát, löherét, répamagot, fűmagvakat, minden ezéla és egyéb vetőmagot a legújatosabb áron és garantált jó minőségben.

Olasz szaponáriát tiszta vastag gyökerekből örléve.

GÉPOLAJAT,

u. m. valódi tiszta olivolajat, elsőrendű savtalanított repézolajat, elsőrendű ásványolajat stb.

Kocsikenőcsöt, Petroleumot

zsákokat, takaró- és szekérronyákat, kátrányfestékeket, fedéllakat és minden egyéb gazdasági ezikeket

Szalonnát Fertőtlenítő szereket, u. m. karbolsav, karbolpor, creolin, zödgálicz stb. rézgálicz karbóleumot, keserűsöt csudásot stb.

MŰTRÁGYÁT.

Mindenkor a Vermagászat egri áru, készpénzfizetés mellett vásárolók: gazdasági és erdei vetőmagvakat, mely ezéla: minálról ajánlatot kérék.

KRAMER LIPÓT, BUDAPESTEN,
V. ker., Akadémia-utca 10. sz.

Telefon.

Sürgönczim: „CERES“ Budapest.

Telefon.

Árjegyzékkel és részletes külön ajánlatokkal kívánatra szolgálók.

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Hirdetmény.

A Magyar Jelzálog-Hitelbank t. az részvényesi 1898. márczius hó 17-iki napján déli 12 óráig a bank helyiségeiben (V. Nádor-utca 7. sz. a.)

XXIX-ik rendes közgyűlésre

ezennel tisztelettel meghívának.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése.
2. Az 1897. évi mérleg, megállapítás és a fölszámvetés megadása.
3. Hátérvozhatalni a tiszta nyereség hováfordítása iránt.

A részvények letethetők:

Budapest: a bank főpénztáránál (V. Nádor-utca 7. sz. a.) és a Magyar Lezárt- és Pénzváltóbanknál.

Bécsben: az Union-Banknál.

Parisban: a Société générale pour favoriser le développement du Commerce et de l'Industrie et France" című banknál.

Az igazgatóság.

Alapszabályok kivonata:

23. §. 20 részvény tulajdonosa egy szavazatra jogosít.

24. §. Részvényesek, kik szavazó jogukkal élni akarnak, kötelesek a közgyűlés összehívás előtt legalább 8 nappal, részvényüket törvény mellett letétbevétenni.

A letétbevételezés a bank pénztáránál, vagy más, a hírlapokban kijelölt helyeken eszközölendő.

25. §. A szavazó jog személyesen, vagy meghatalmaltal által gyakorolható. —

Meghatalmazás csak részvényeseknek adható.

Tételtek, titeltek és kereskedelmi czégek, továbbá nők és kiskorúak a közgyűlésen törvényes képviselőjük által vehetnek részt, ha azok különben részvényesek nem volnának is. Azoknak, kik szavazó jogukat igazolják, a részvények és az utánuk járó szavazatok számnak megfelelőével ellátott igazoló jegyek adhatók ki.

A részvények a részvényes által szájkézenleg átadandó jegyzékbe, számszerű sorrendben és pedig a Magyar Jelzálog-Hitelbanknál i, minden egyéb letétlételyen 2 példányon bejegyzendők. A letéve, a letéti részvényekről törvényi nyer és a részvények annak idején, a közgyűlés megtartása után, csakis ezen törvényi részadásá mellett fognak neki kiszolgáltatni. Az 1897. évi mérleg és jelentés 1898. márczius hó 6-ától kezdve a t. részvényesek rendelkezése alá.

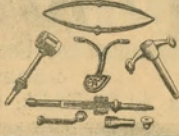
Mindenféle kész hintőrészek kaphatók,

ugy hogy a kovácsnak csak összeállítani kell.

ÁG L A J O S

vasárni-, kocsi- és konyhaszekerek-hereseése sz „ARANY ÜLLŐHOZ”

Budapest, IX., Üllői-ut 59. sz.

Gazdasági eszközök, mindennemű rudvasak, kocsi- és konyhaszekerek, olaj-, felfúj- és zsirtengelyek, kovács, lakatos, asztalos, bogár-szerszámok. képes árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve küldök.

Permetező, kibuzható legénylanta, kocsi- és konyhaszekerek hereseése. Többesével olcsóbb árúval permentezők hereseése. Lövelő árdárdát a szőlőmoly ellen.

Székelyek kocsiról, kocsiról és egyéb árdárdák. I. G. HELLER, BÉCS. II. FRIEDENSTRASSE 40.

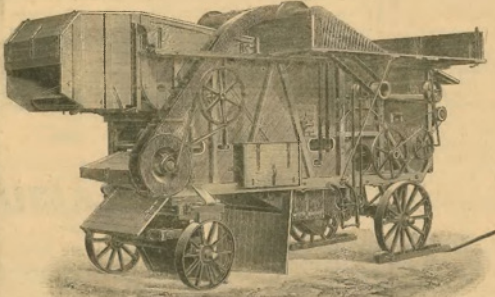
Graepel Hugó

Budapesten, V., Külső váci-ut 46.

Marshall, Sons & Co. Lmtd

angolszászi gépgyár vezérügynöksége

gép- és rosta-
••••• tevez-gyár,
••••• malomépítészlet

Ajánl utólréhetetlen szerkezetű és minőségű

Marshall- féle gőzmozgonyokaf-fa-, szén- és szalmafütésre

Marshall- féle gabona cseplőgépeket szabadalmazott kétlő- rekrostával

Marshall- féle kombinált gabona- és lö- here-cseplőgépeket két cseplő- dossal

Marshall- féle gabonacseplő gépeket kombinálva szabadalmazott kukorica- és szőlő- kész- lékkel.

Árjegyzék és rész- letes leírás ingyen és bérmentve.

MARSHALL-féle kombinált gabona- és löhercseplőgép két dossal.

5190/c

Gőzekéket, Gőz-utihengereket

Gőz-utimozdonyokat

a legököltebb szerkezettel és legolcsóbb árak mellett szállít

John Fowler & Co.

Budapest—Kelenföld, a vasútdudomásnál szemben.

hol is épített új telepükön gőzeket szerkezeteiről tárlatot rendeztek be. Ugyanott teljesen berendezett tartálékerez-raktárt és javító-műhelyt tartanak fenn.

Budapestről a keleti (központi) pályaudvarról és a déli vonalon Budavári káptalan elérhető.

III. A „Barsamegye gazdasági egyesület” által 1897. évi szeptember hóban Léván megtartott nemzetközi vetélkedésversenyen **EZÜST-ÉREMELEK** kitüntetésre.

FRIEDLAENDER JÓZSEF

gépgyáros,
mérnök.

volt az első ki 1891-ben az ő

„TRIUMPH III.”

sorvetélgépével a gazdaságosságának egy új, a mai kor kívánalmainak megfelelő vetélkedést nyújtott, a kellemetlen **váltókerékeknek és magtörőszéknek** elvitálásának elejét véve.

A „Triumph III” versenytől **küli, legjobbját és leggyorsabbját** vetélgép hegyes és lapályos vidék részére.

Merítékeinek nélkül, merítékeinek nélkül, állítható vetőnyaluk nélkül, beszerző eszák nélkül.

Raktár és iradáhelyeim

Budapest, VIII., Külső Kerepesi-ut 1. sz.

a központi pályaudvar mellett.

ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS SÉRMENYVE.

Fuehs Hermann

tejgazdasági edények gyára **BUDAPEST,**

VI., Szondy-utca 35. sz.

Edény gyártmányaim egy minőségben, mint ár tekintetében általában **elsmerésben részesülnek.**

Rendes vetüim küllj felvételom:

a „Budapesti Központi Tej-

csarnok Szövetkezetet”, a

„Gazdák Budapesti Tejegye-

sületét” ugyiszintén az aradi,

pesti, stb. tejszarnokokat

és számos nagy hazai gaz-

daságot.

Referenciáikkal bármely

szágnak.

Telefon-szám 17—35.

HIRDETÉSEK

felvetétnak a kiadóhivatalban **BUDAPEST,** Ullői-ut 26-41k szám.

ALFA-LAVAL

SEPARATOROK,

Franhauser-féle tejfűrész,

Franhauser-féle szőlőző kanna,

Franhauser-féle előmelegítő,

Franhauser-féle Pasteur-összűrt,

Franhauser-féle próba-fejési

vetélgép,

Franhauser-féle tejtarisznyok,

Franhauser-féle tejcsiszológó,

Ismeretős füzetek katalógussal az oktatás tevékenységéről, marha-

tartásról, sajt- és vaj készítésről. Költségvetéssel, tervekkel stb. szolgálnak.

„SEPARATOR” RÉSZVÉNY-TÁRSASÁG

vezető: **FANHAUSER ANTAL**

gépgyár az tehéneszeletti műszaki czikkok iróhája

Budapest, VII. ker., Erzsébet-kört 45. szám.

STOCKHOLM.

Franhauser-féle tejelárusító áll-

ványok,

Franhauser-féle gőzfűtők,

Franhauser-féle tejpróbatők,

Franhauser-féle tejfűtők gépek,

Franhauser-féle gyűrés gépek,

Franhauser-féle sajtütők,

Minőségellenőrzési berendezések.

3880

WLEN.

SANGERHAUSENI GÉPGYÁR

Magyarországi gyártelepe

Budapest, Külső váczai-ut 1443.

Első és egyedüli magyar special gépgyár.

GYÁRTMÁNYOK:

az összes **mezőgazdasági iparágak** számára szükséges gépek. Nevezetesen:

Czukorgyárak, Sörgyárak, Malátagyárak és Szeszgyárak teljes berendezése és átalakítása.

Szaktelintély mezőgazdasági szeszgyárak és czukorgyárak terén.

Szeszgyárak berendezése hosszabb lejáratu törlesztéses kölcsön mellett.

Minden szakbavágó felvilágosítással, tervekkel, költségvetéssel készségesen szolgálnak.

Mezőgazdasági czélokra mint hajtóró kiváló gyártmánya a

Hoffmeister-gőzmotor

a legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb gőzgép. — Helyettesít minden gőzgépet és locomobilt. — Cseplésre és minden egyéb gazdasági gép hajtására a legalkalmasabb. — Fűthető szénnel, fával, cserrel és minden egyéb hulladékkal. — Minden nagyságban, $\frac{1}{2}$ lóerőtől kezdve egészen 30 lóerőig gyártjuk.

